

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Katarzyna Majchrzak

**KONIUNKTURA W HANDLU
IV kwartał 2019**

PL ISSN 2392-3709

Badanie okresowe nr 104

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz),
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, István János Tóth

Komitet Redakcyjny i adres redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Katarzyna Majchrzak
Ewa Ratuszny
Agnieszka Danelczyk

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
www.sgh.waw.pl/irg

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2019

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3709

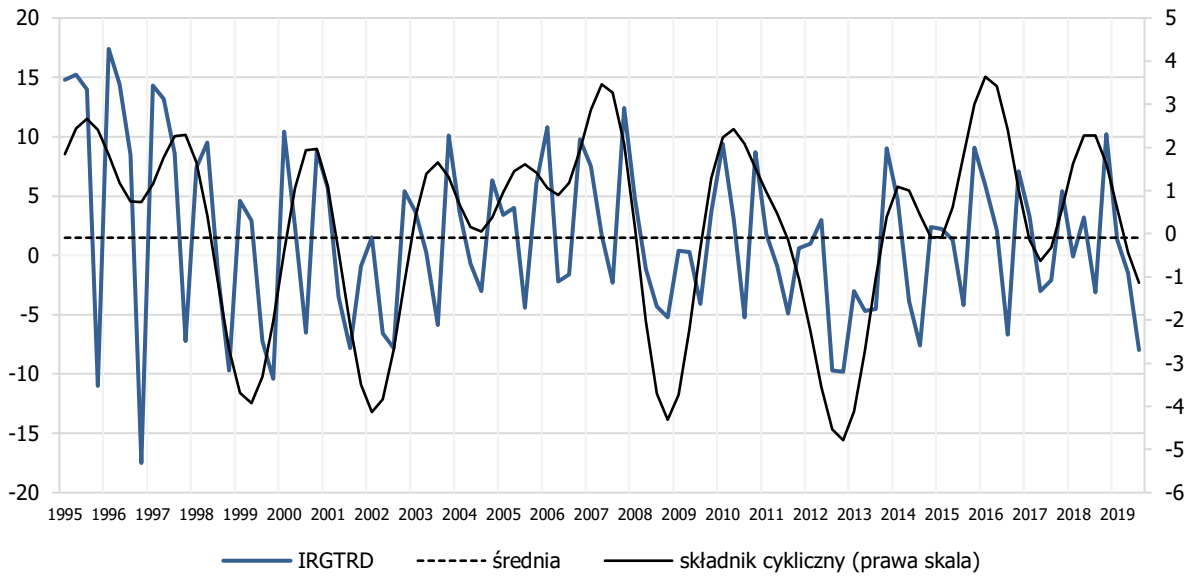
Nr rej. PR 18397

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury w handlu, przeprowadzonego przez IRG SGH po raz 104. W badaniu uczestniczyło 110 przedsiębiorstw. Metoda badawcza koniunktury opisana jest na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>.

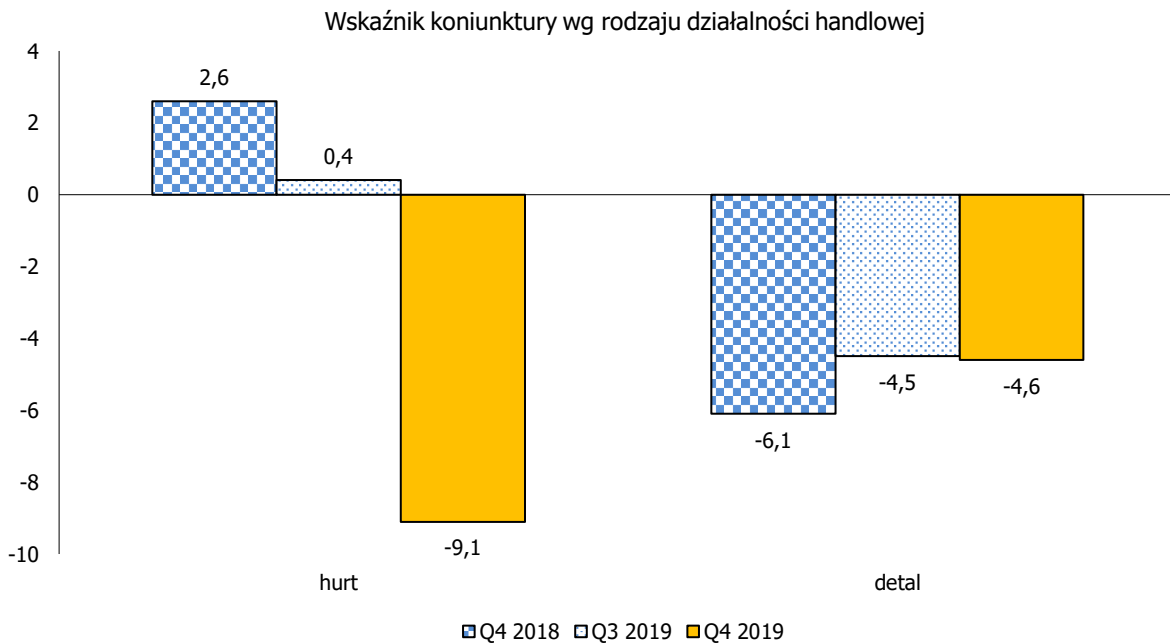
SPIS TREŚCI

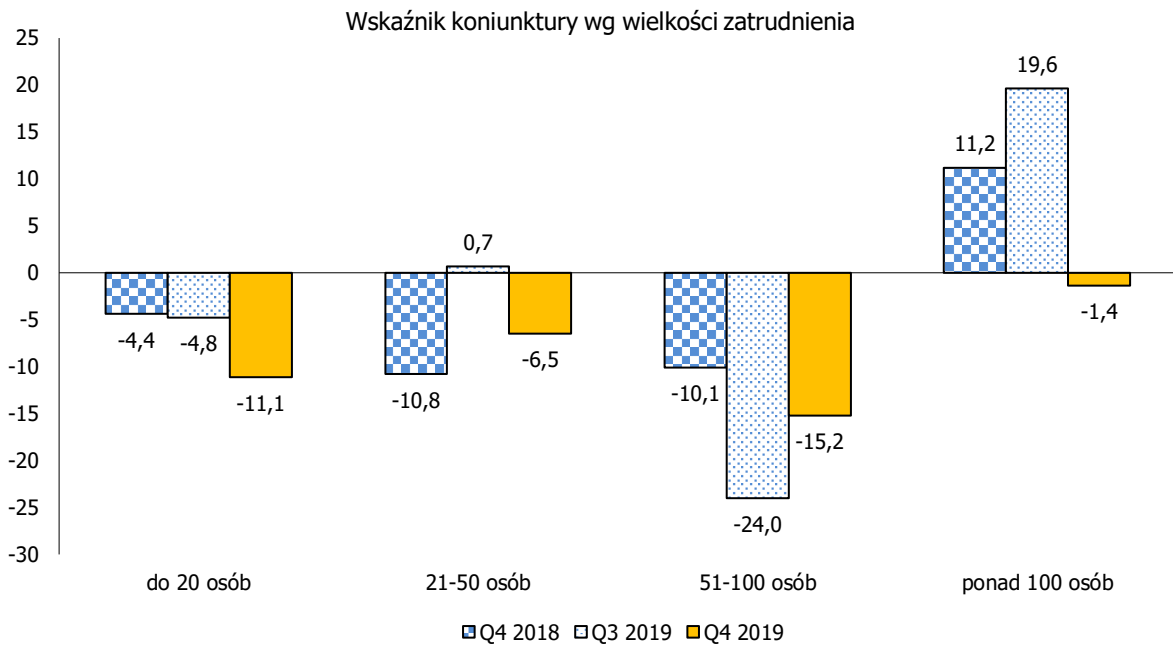
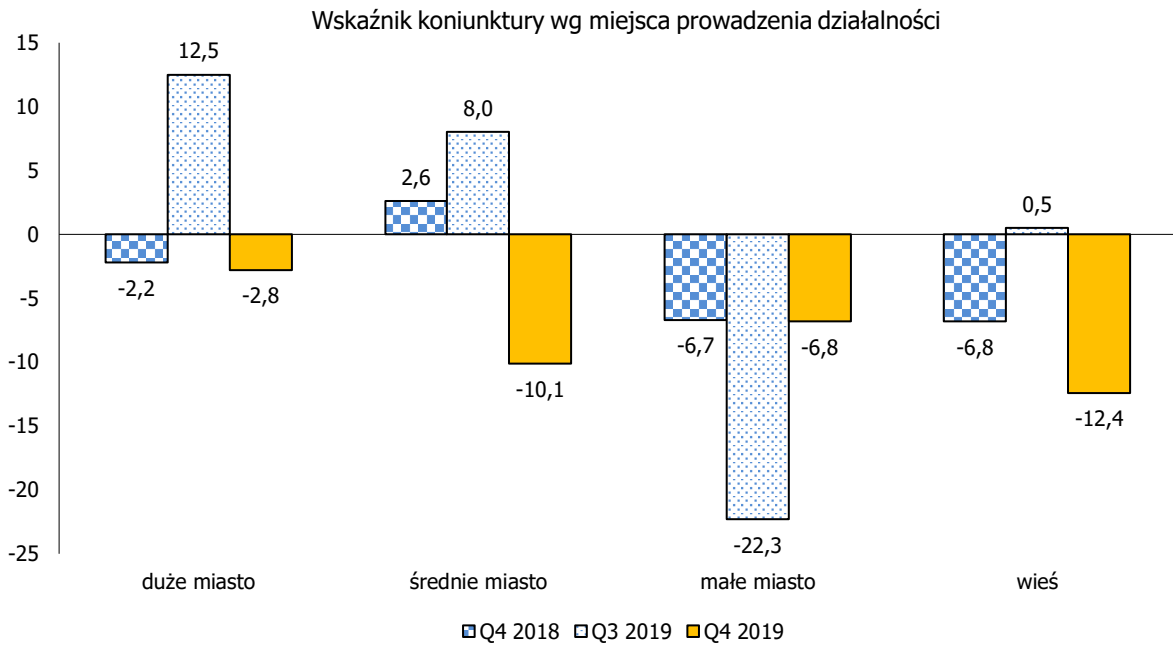
I.	WSKAŹNIK KONIUNKTURY	4
II.	WYNIKI BADANIA I WNIOSKI	6
	1. Wnioski ogólne	6
	2. Wyniki szczegółowe	9
	SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	9
	SYTUACJA FINANSOWA	11
	ZAPASY	13
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH	15
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH	17
	ZATRUDNIENIE	19
	KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI	21
	WOLUMEN SPRZEDAŻY	23
	POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA	25
	OGÓLNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	27
	CENY TOWARÓW	29
	CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORSTWA	29
III.	SUMMARY	30

I. WSKAŹNIK KONIUNKTURY

składowe salda	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019
1. wolumen sprzedaży - przewidywania	-7,6	9,1	13,1	-3,7	-18,6
2. zakupy towarów od dostawców krajowych i zagranicznych - przewidywania	-8,0	3,6	-0,6	1,0	-16,8
3. zapasy - stan	-6,3	-17,9	8,5	1,9	-11,4
wskaźnik koniunktury (IRGTRD): $(1+2-3)/3$	-3,1	10,2	1,3	-1,5	-8,0

II. WYNIKI BADANIA I WNIOSKI

1. Wnioski ogólne

1. Koniunktura w handlu w IV kwartale 2019 r. uległa pogorszeniu. Wartość wskaźnika koniunktury IRG SGH (IRGTRD) zmniejszyła się o 6,5 punktu i obecnie wynosi -8,0 pkt. Jest niższa od średniej dla czwartego kwartału z ostatnich dziesięciu lat (wynosi ona -5,6 pkt) oraz niższa od poziomu odnotowanego przed rokiem (-3,1 pkt w IV kwartale 2018 r.).

2. W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa, mierzonej liczbą zatrudnionych, odnotowano wzrost wartości wskaźnika jedynie dla przedsiębiorstw zatrudniających od 51 do 100 osób (z -24 pkt do -15,2 pkt). Pomimo wzrostu wartość wskaźnika pozostała ujemna. Duży spadek (o 21 pkt) zanotowano dla grupy przedsiębiorstw o zatrudnieniu powyżej 100 osób. W przypadku średnich przedsiębiorstw (zatrudniających od 21 do 50 osób) wartość wskaźnika obniżyła się do poziomu -6,5 pkt, a dla małych przedsiębiorstw (do 20 pracowników) – do poziomu -11,1 pkt.

3. O pogorszeniu się koniunktury informują wszystkie przedsiębiorstwa, niezależnie od formy prowadzonej działalności. Największy spadek wartości wskaźnika IRGTRD zanotowano dla przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą we wszystkich formach (hurtową, półhurtową oraz detaliczną) – z poziomu 2,3 pkt do -12,5 pkt. Najmniejszy spadek, tj. z poziomu -4,5 pkt do wysokości -4,6 pkt, odnotowano dla przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą detaliczną.

4. W przekroju według miejsca prowadzenia działalności poprawę koniunktury odnotowały jedynie przedsiębiorstwa działające w małych miastach (wartość IRGTRD wzrosła z poziomu -22,3 pkt do -6,8 pkt). Wysokie spadki i ujemne wartości wskaźnika koniunktury zarejestrowano dla przedsiębiorstw handlowych z miast średniej wielkości (-10,1 pkt; spadek w ciągu kwartału o 18,1 pkt), wsi (-12,4 pkt; spadek w ciągu kwartału o 12,9 pkt) i miast dużej wielkości (-2,8 pkt; spadek w ciągu kwartału o 15,3 pkt).

5. Wartość ogólnego wskaźnika koniunktury w handlu zmniejszyła się. Spadły również wartości sald odpowiedzi na pytania o: zmianę ogólnej i finansowej sytuacji przedsiębiorstw handlowych, wielkość zakupów produktów krajowych i zagranicznych, zapasów, zatrudnienia oraz wolumen sprzedawanych towarów. Mimo to ankietowani ocenili ogólną kondycję swoich przedsiębiorstw jako dobrą. Ich przewidywania dotyczące najbliższych 6 miesięcy są jednak pesymistyczne.

6. Od początku prowadzenia badań koniunktury w handlu przedsiębiorstwa niezmiennie wymieniają trzy czynniki utrudniające jego rozwój: silną konkurencję, wysokie koszty zatrudnienia pracowników i niedostateczny popyt. Tak też było w IV kwartale 2019 r. W porównaniu z trzecim kwartałem 2019 r. wzrósł odsetek ankietowanych przedsiębiorstw wskazujących na wysokie koszty zatrudnienia pracowników (z 74,9% do 77,2%) oraz niedostateczny popyt (z 47,5% do 48%). Na zbliżonym poziomie utrzymał się natomiast odsetek ankietowanych narzekających na konkurencję (75,3% w III kwartale vs 75,2% w IV kwartale). W dalszej kolejności uczestnicy badania wymienili: zbyt małą powierzchnię sprzedaży i magazynów, niską dostępność kredytów oraz ich wysokie oprocentowanie.

7. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o ogólną sytuację przedsiębiorstw handlowych obniżyła się w porównaniu z III kwartałem 2019 r. o 13,3 pkt, osiągając wysokość -17,3 pkt, niższą od poziomu zanotowanego rok wcześniej o 1,1 pkt. Przedsiębiorstwa spodziewają się znaczącego pogorszenia się swojej ogólnej sytuacji ekonomicznej w najbliższych miesiącach (wartość salda prognostycznego wynosi -35,2 pkt).

8. Pogorszyła się również sytuacja finansowa przedsiębiorstw handlowych. Wartość salda pozostała ujemna (-15,8 pkt) i jest zbliżona do wartości z IV kwartału 2018 roku (-15,9 pkt). Rozkład

odpowiedzi był następujący: 10,9% badanych przedsiębiorstw uznało, że względem III kwartału 2019 r. ich sytuacja finansowa poprawiła się, 62,4% ankietowanych stwierdziło, że ich sytuacja nie uległa zmianie, natomiast 26,7% badanych odnotowało jej pogorszenie się. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego pogorszenia się ich sytuacji finansowej w kolejnych miesiącach (wartość salda prognostycznego wynosi -32,2 pkt).

9. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zapasów spadła względem III kwartału 2019 r. o 13,3 pkt i wynosi obecnie -11,4 pkt. Jest niższa od wartości sprzed roku (wyniosła wówczas -6,3 pkt). Rozkład odpowiedzi jest następujący: 11,4% badanych przedsiębiorstw uznało, że ich zapasy się zwiększyły, 65,8% nie stwierdziło żadnych zmian w ich poziomie, a 22% ankietowanych poinformowało o spadku wielkości zapasów. Przewidywany jest dalszy spadek poziomu zapasów przedsiębiorstw handlowych w nadchodzących miesiącach (wartość salda prognostycznego wynosi -24,5 pkt).

10. W ciągu ostatniego kwartału zmniejszyła się wielkość zakupów od dostawców krajowych. Wartość salda obniżyła się z -3,6 pkt do -11,9 pkt. Jest również niższa od wartości zanotowanej w IV kwartale 2018 r. (wówczas -3,0 pkt). Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego spadku wielkości zakupów od dostawców krajowych w najbliższym okresie.

11. Spadła również wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zakupów od dostawców zagranicznych (z poziomu -2,5 pkt do -3,7 pkt). Tak jak w przypadku zakupów od dostawców krajowych jest również niższa niż w IV kwartale 2018 roku (wówczas -1,9 pkt). Na bieżącą wartość salda złożyły się następujące odpowiedzi: 10,1% respondentów zwiększyło – w porównaniu z III kwartałem 2019 r. – zakupy od dostawców zagranicznych, 76,2% utrzymało je na dotychczasowym poziomie, natomiast 13,8% zmniejszyło je. Zdaniem handlowców, w kolejnych miesiącach wielkość zakupów od dostawców zagranicznych również się obniży, choć w mniejszym stopniu (wartość salda prognostycznego wynosi -13,0 pkt).

12. Zmniejszyła się wielkość zatrudnienia w handlu. Wartość salda spadła z poziomu -13,9 pkt do -18,7 pkt. Jest również niższa od wysokości odnotowanej w analogicznym okresie 2018 roku (wówczas -15,2 pkt). Przedsiębiorstwa planują dalsze cięcia w zatrudnieniu w najbliższych miesiącach.

13. W 54,5% ankietowanych przedsiębiorstw handlowych ceny wzrosły w porównaniu z III kwartałem 2019 r. (w tym: w 19,5% o więcej procent, w 23,5% o tyle samo procent, a w 11,5% o mniej procent), w 38,5% ceny nie zmieniły się, a w 7,0% obniżyły się. Uczestnicy badania spodziewają się dalszego wzrostu cen w następnych miesiącach.

14. Zmniejszył się wolumen sprzedawanych towarów. Wartość salda spadła o 7,2 pkt i obecnie wynosi -17,1 pkt. Jest niższa od poziomu sprzed roku (była wówczas równa -7,6 pkt). Na obecną wartość salda złożyły się następujące odpowiedzi: 16,1% przedsiębiorstw handlowych uznało, że w IV kwartale 2019 r. względem III kwartału 2019 r. wolumen sprzedawanych przez nie towarów zwiększył się, 50,8% respondentów wskazało, iż utrzymał się on na tym samym poziomie, natomiast u 33,2% ankietowanych nastąpił spadek. Przedsiębiorstwa handlowe przewidują spadek wielkości sprzedaży w najbliższym półroczu.

15. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość ogólnej powierzchni magazynowej podwyższyła się w ciągu kwartału z -6,3 pkt do 1,5 pkt. Jest również wyższa (o 7,8 pkt) niż rok wcześniej. Prognozy nie są jednak tak optymistyczne (wartość salda przewidywana wynosi -0,9 pkt).

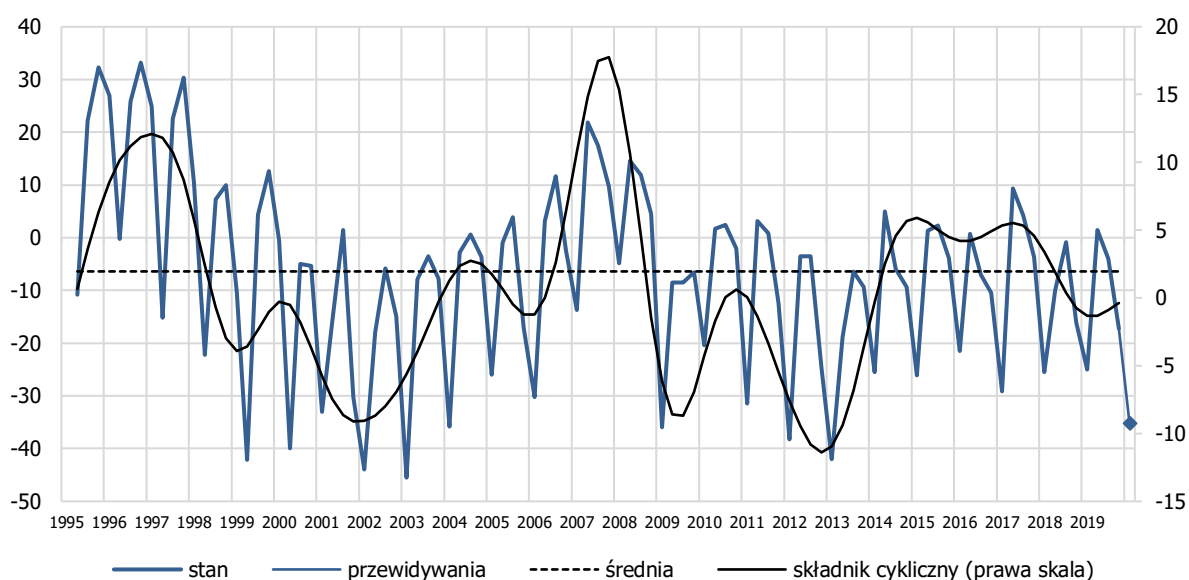
16. Ogólna sytuacja przedsiębiorstw handlowych w IV kwartale 2019 r. została przez nie oceniona jako dobra. Wartość salda odpowiedzi na to pytanie wynosi 11,0 pkt i jest zbliżona do dziesięcioletniej średniej (10,2 pkt). Rozkład odpowiedzi jest następujący: 21,6% badanych

przedsiębiorstw uznało ogólną kondycję swojego przedsiębiorstwa za dobrą, 67,8% za średnią, natomiast 10,6% za słabą. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się znacznego pogorszenia się ich ogólnej sytuacji w nadchodzącym półroczu (wartość salda prognostycznego jest równa -25,7 pkt).

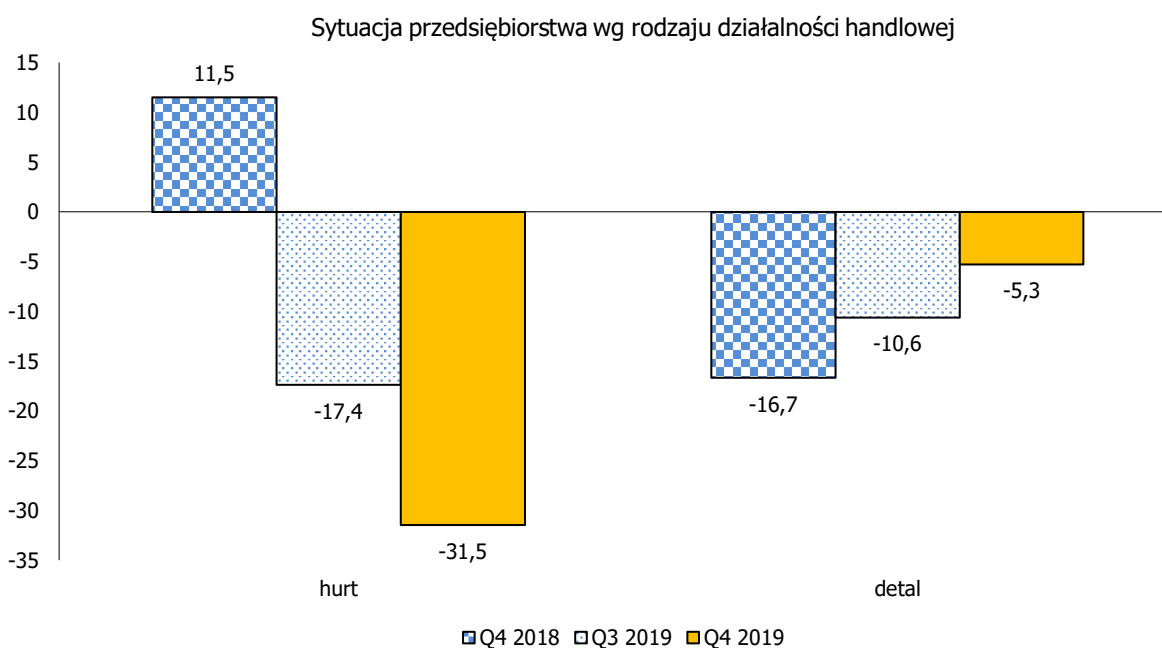
17. Wartość salda odpowiedzi na pytanie dotyczące konkurencji na rynku zmniejszyła się o 2,3 pkt w stosunku do poprzedniego kwartału, osiągając poziom 28,2 pkt. Jest on również niższy od wartości odnotowanej w analogicznym okresie 2018 r. (wówczas 43 pkt). Rozkład odpowiedzi był następujący: 31,2% ankietowanych przedsiębiorstw uznało, że w IV kwartale 2019 r. względem III kwartału 2019 r. konkurencja dla nich wzrosła, 65,8% nie zauważyło zmiany, zaś 3,0% odnotowało jej spadek. W najbliższym okresie przedsiębiorstwa spodziewają się jednak wzrostu zagrożenia konkurencyjnego.

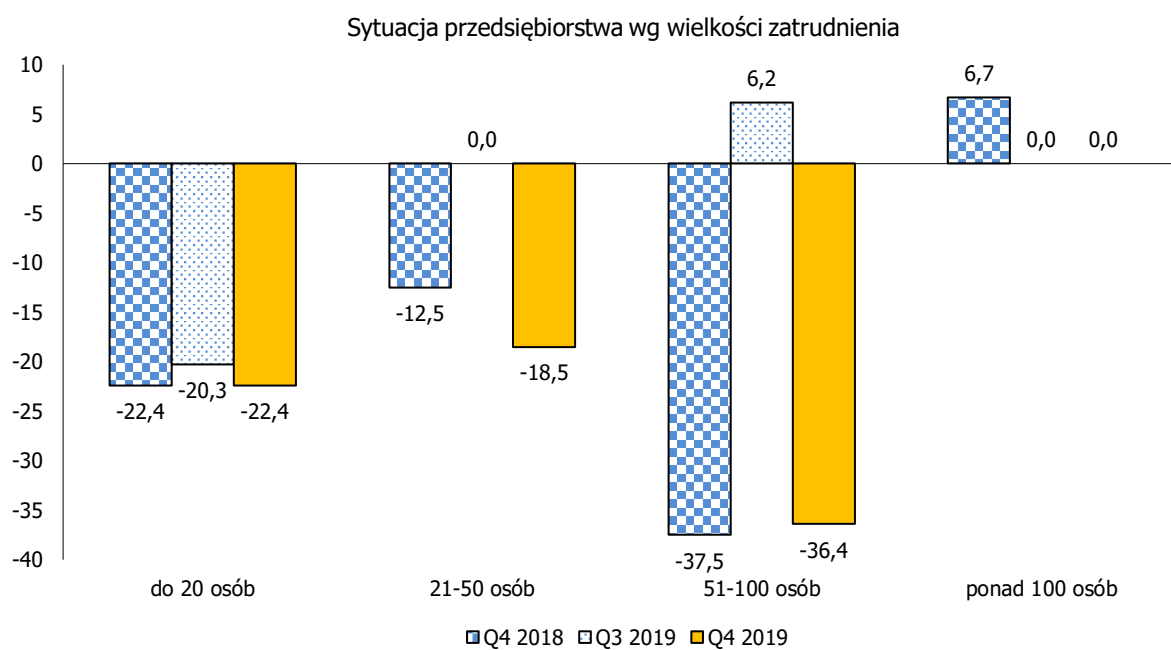
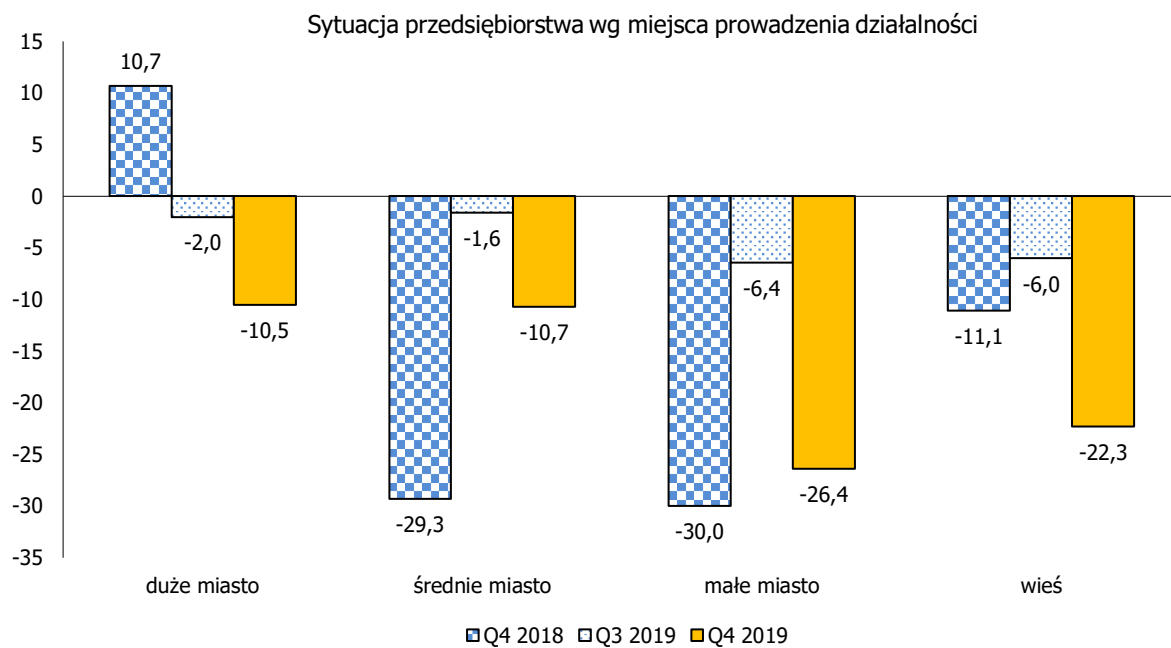
2. Wyniki szczegółowe

SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

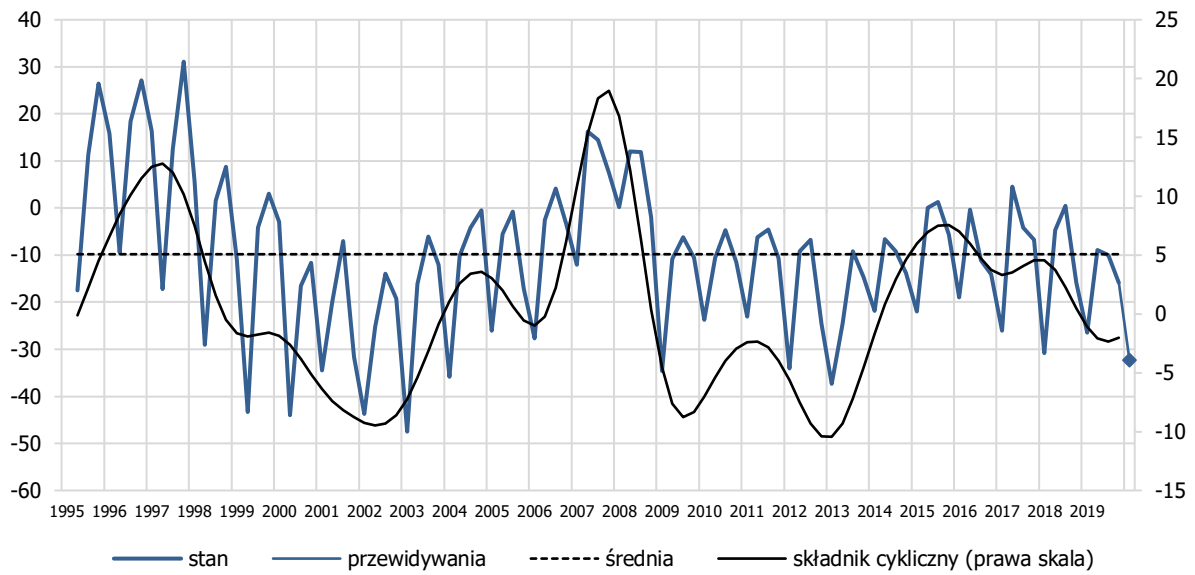

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. poprawa	12,4	4,2	19,2	16,6	9,9	6,5
2. brak zmiany	58,9	66,5	62,9	62,8	62,9	51,8
3. pogorszenie	28,6	29,2	17,8	20,6	27,2	41,7
saldo (1.-3.)	-16,2	-25,0	1,4	-4,0	-17,3	-35,2

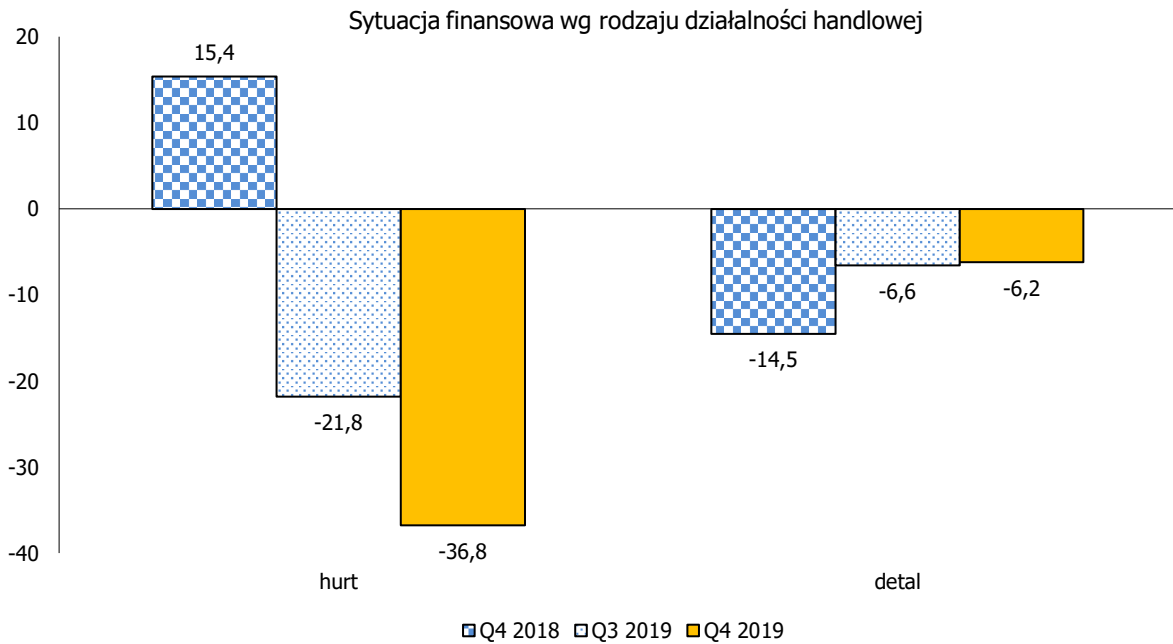

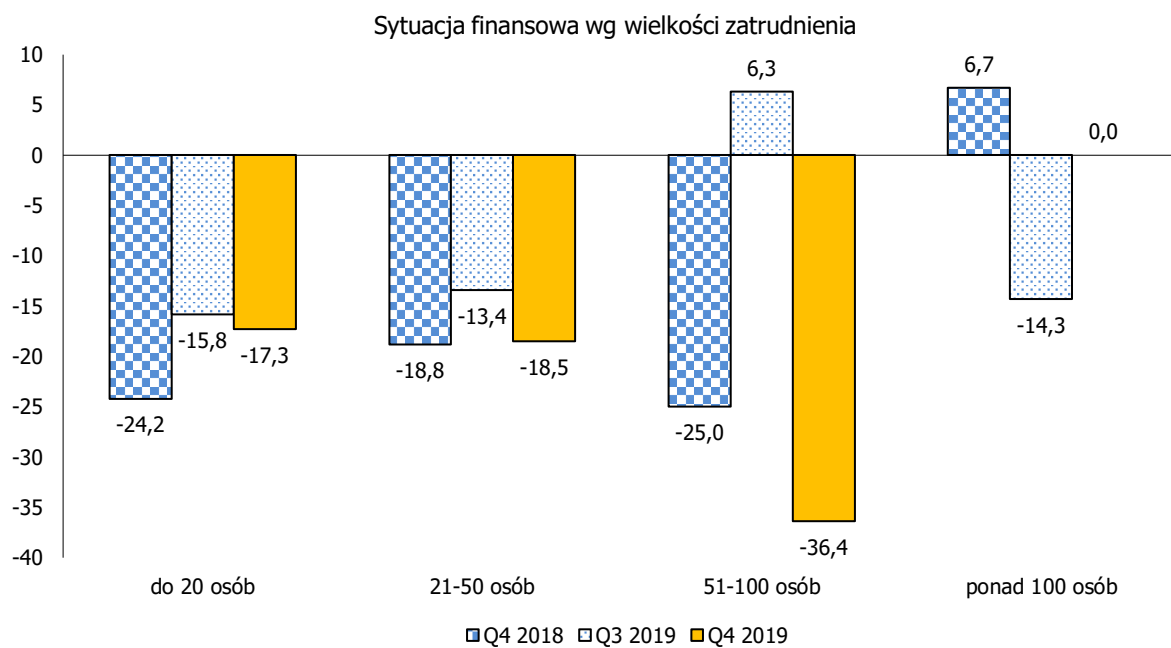
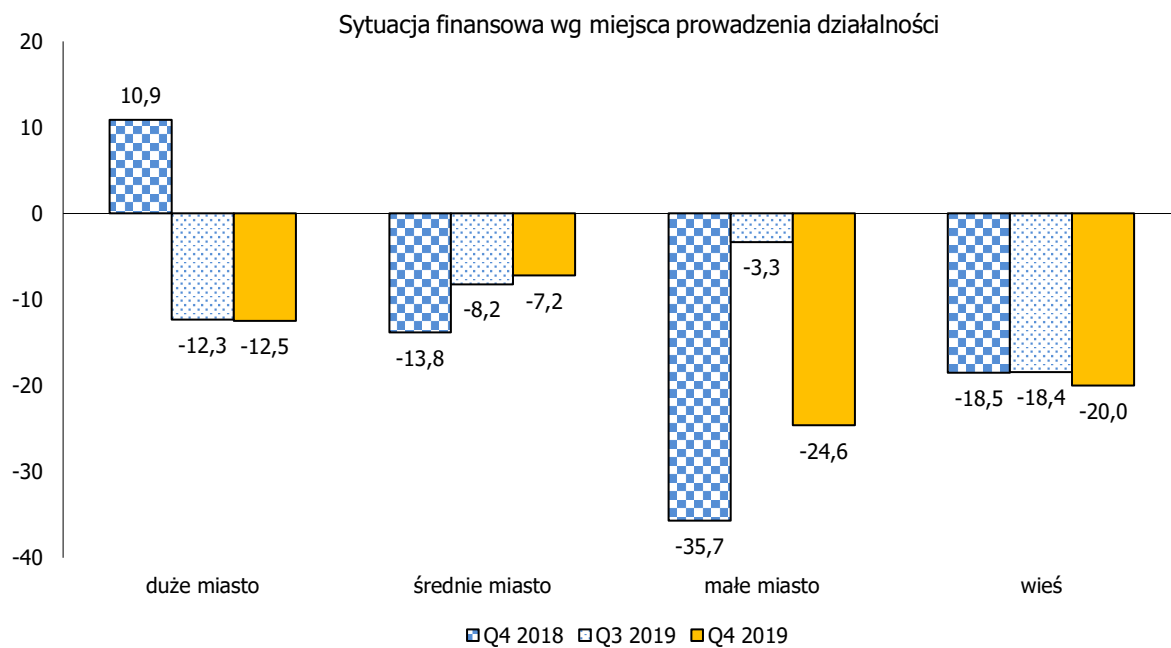

SYTUACJA FINANSOWA

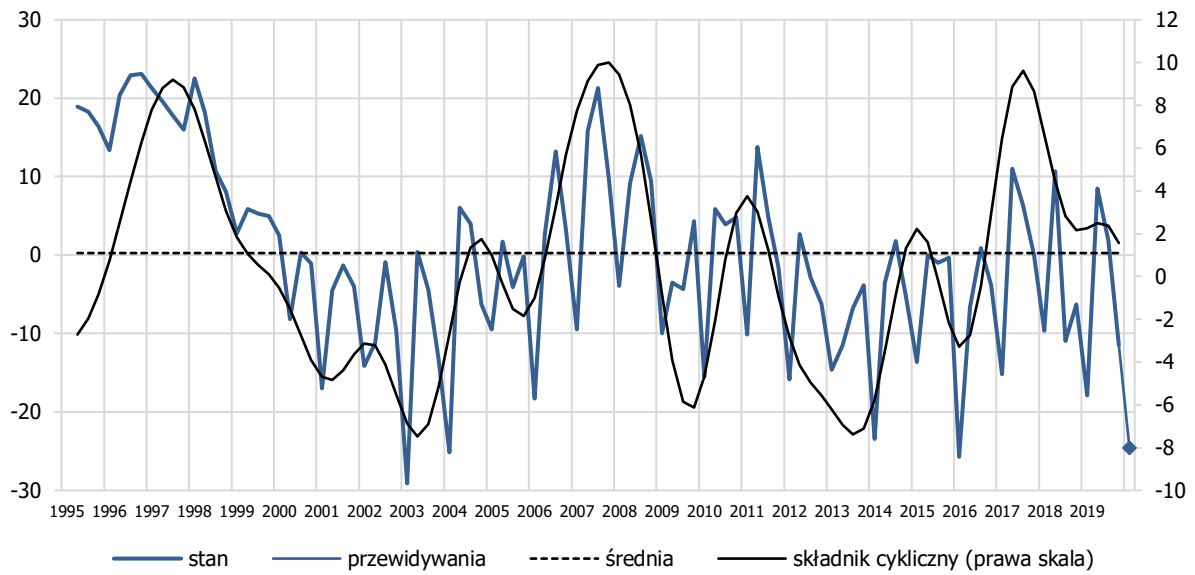

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. poprawa	15,4	6,6	15,5	17,6	10,9	6,6
2. brak zmiany	53,3	60,4	60,1	54,8	62,4	54,6
3. pogorszenie	31,3	33,0	24,4	27,6	26,7	38,8
saldo (1.-3.)	-15,9	-26,4	-8,9	-10,0	-15,8	-32,2

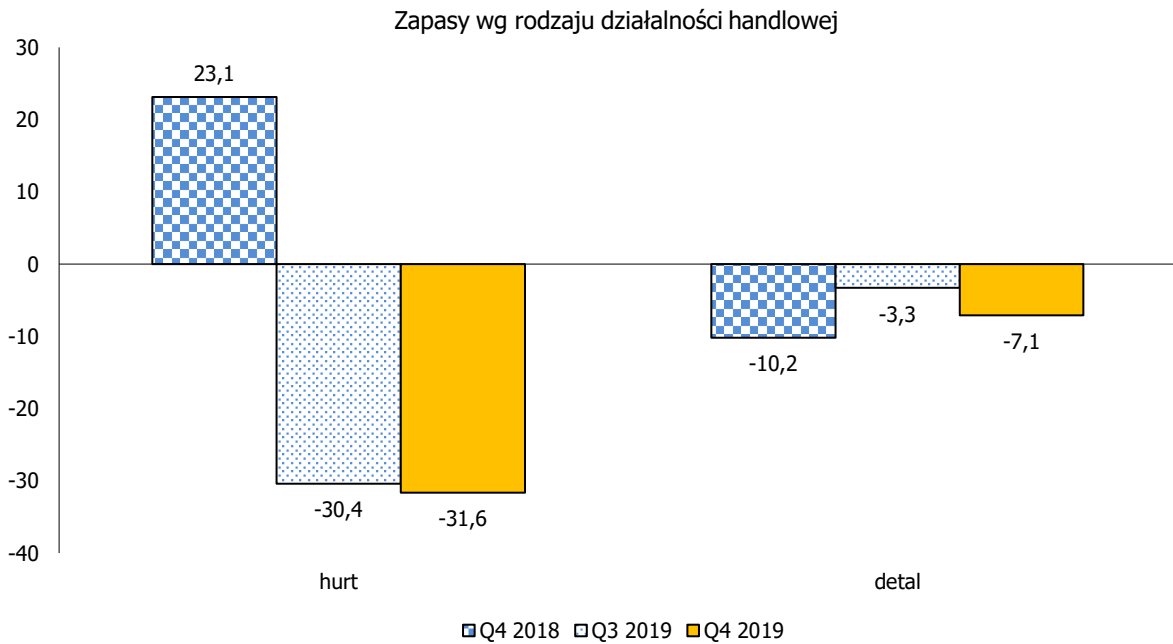

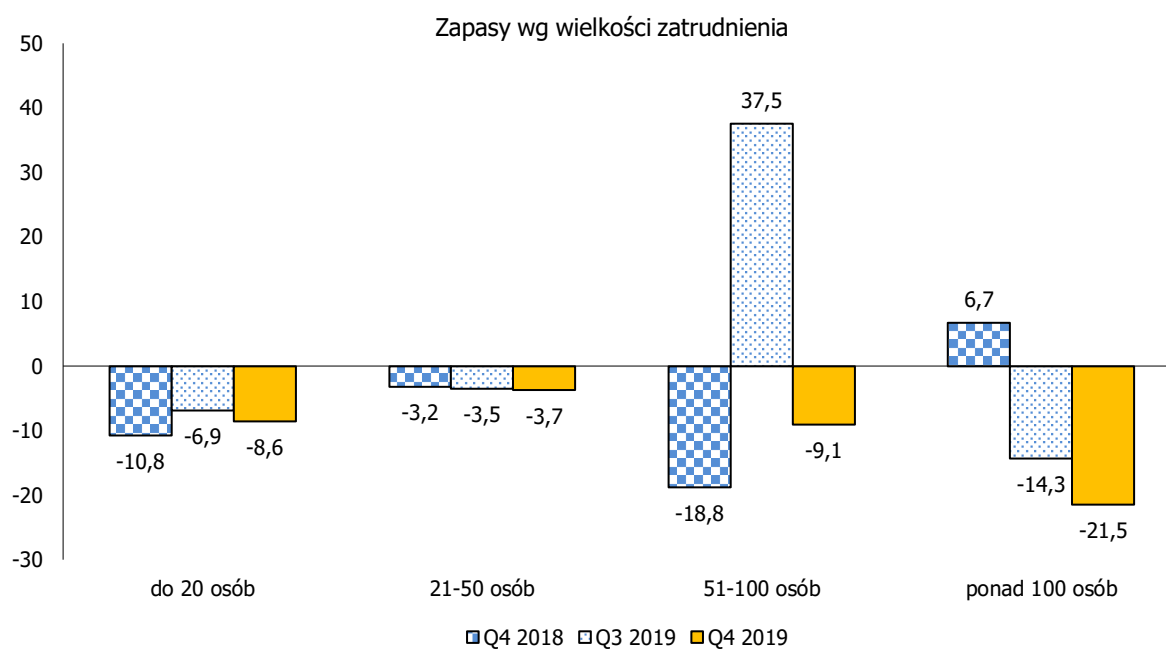
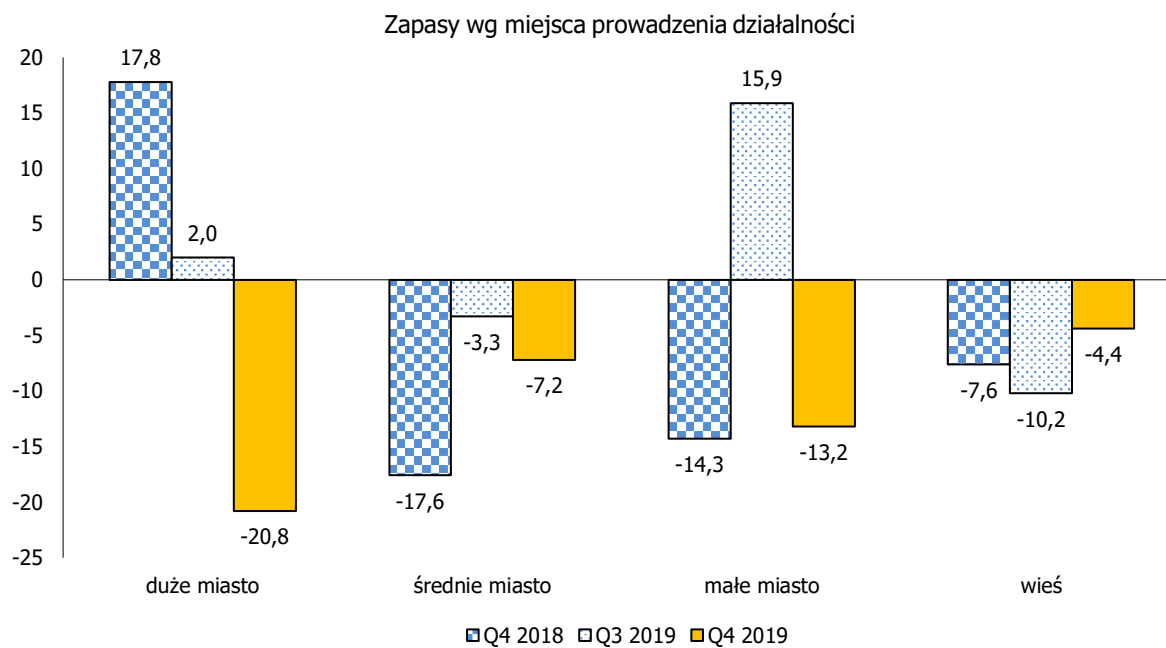

ZAPASY

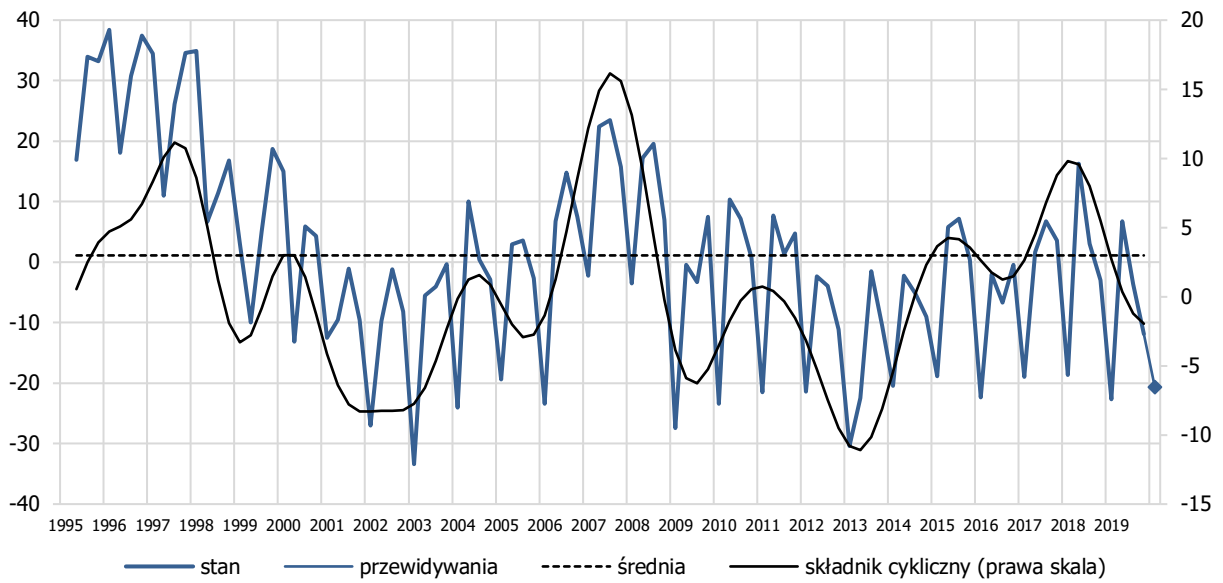

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	16,0	12,1	21,6	21,4	11,4	6,6
2. brak zmiany	61,8	58,0	65,3	59,1	65,8	62,2
3. spadek	22,3	30,0	13,1	19,5	22,8	31,1
saldo (1.-3.)	-6,3	-17,9	8,5	1,9	-11,4	-24,5

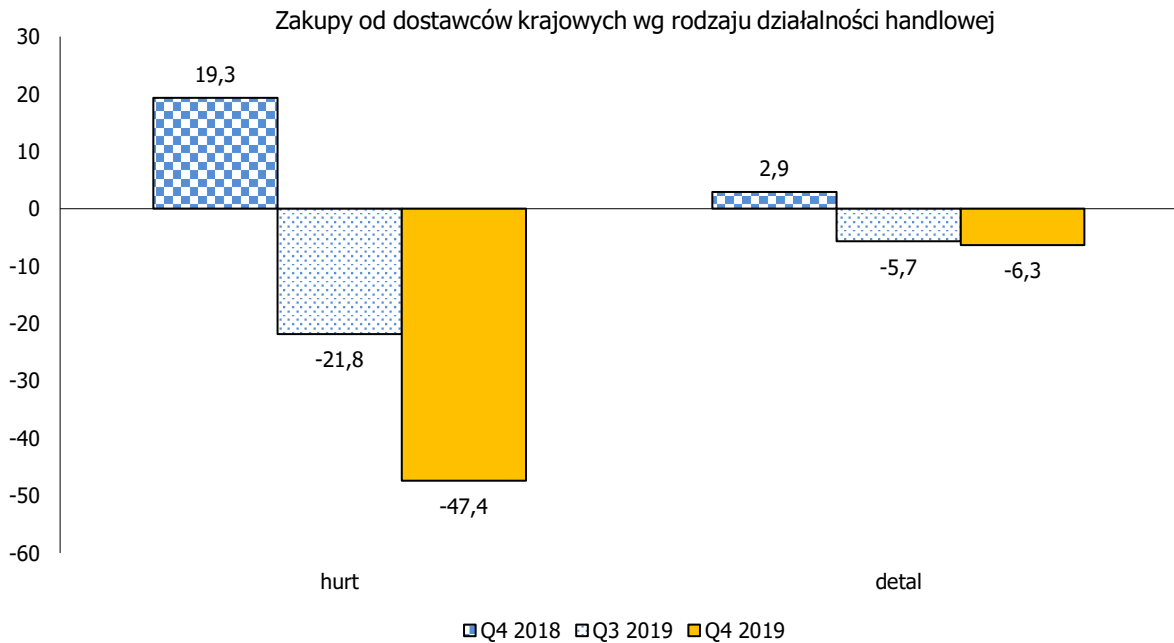

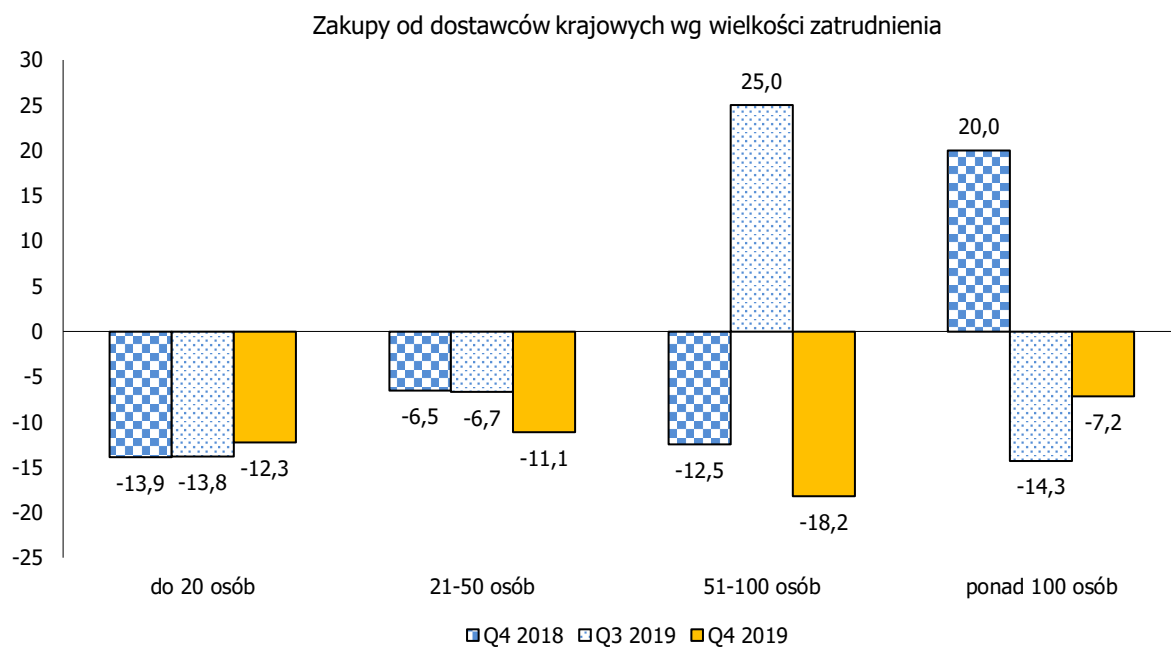
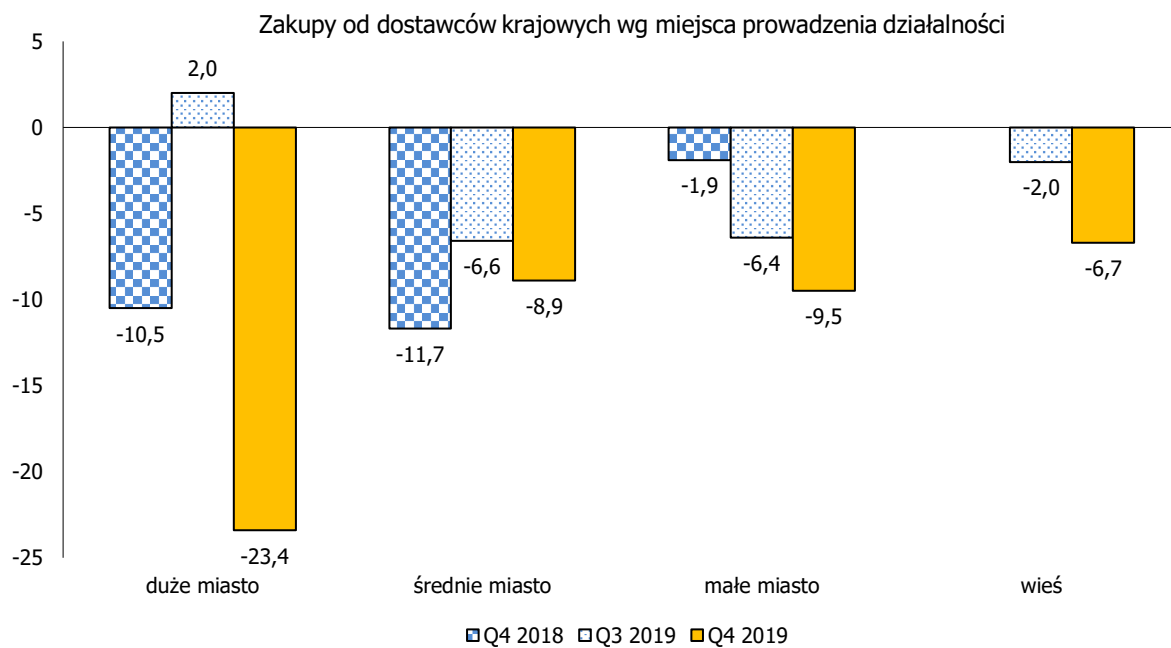

ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH

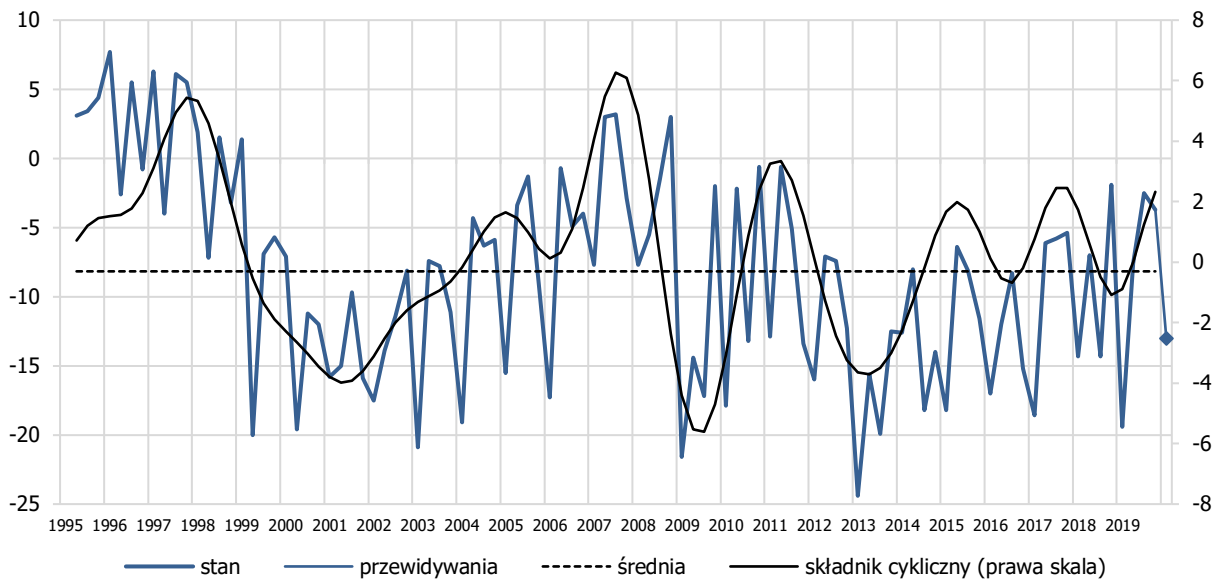

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	17,9	9,5	19,4	19,4	8,5	6,5
2. brak zmiany	61,3	58,3	68,0	57,7	71,1	66,3
3. spadek	20,9	32,2	12,6	23,0	20,4	27,1
saldo (1.-3.)	-3,0	-22,7	6,8	-3,6	-11,9	-20,6

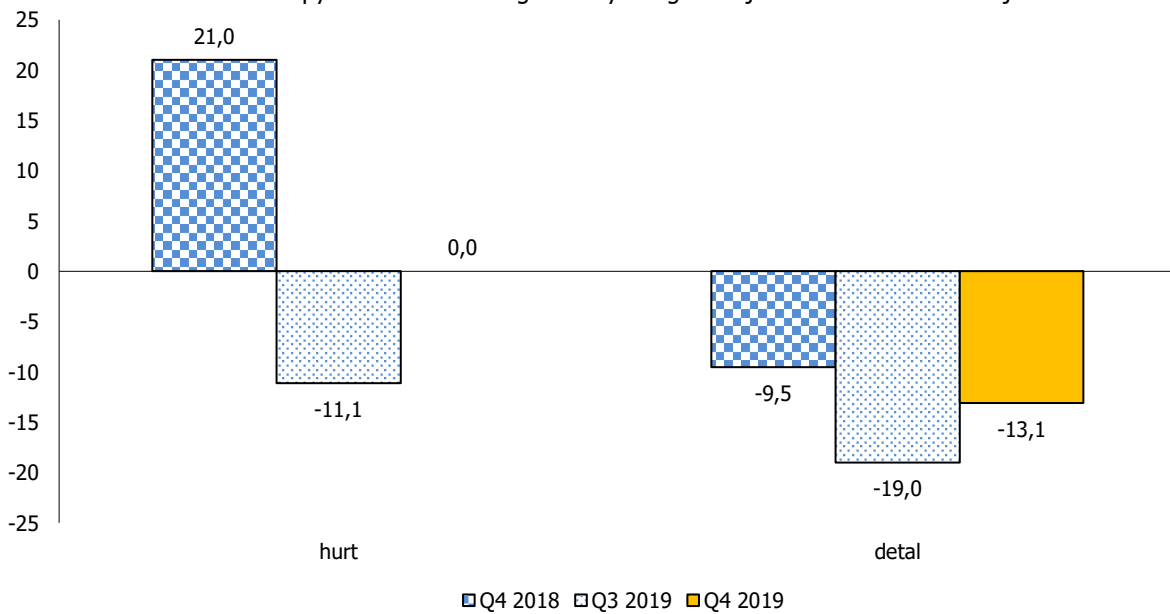

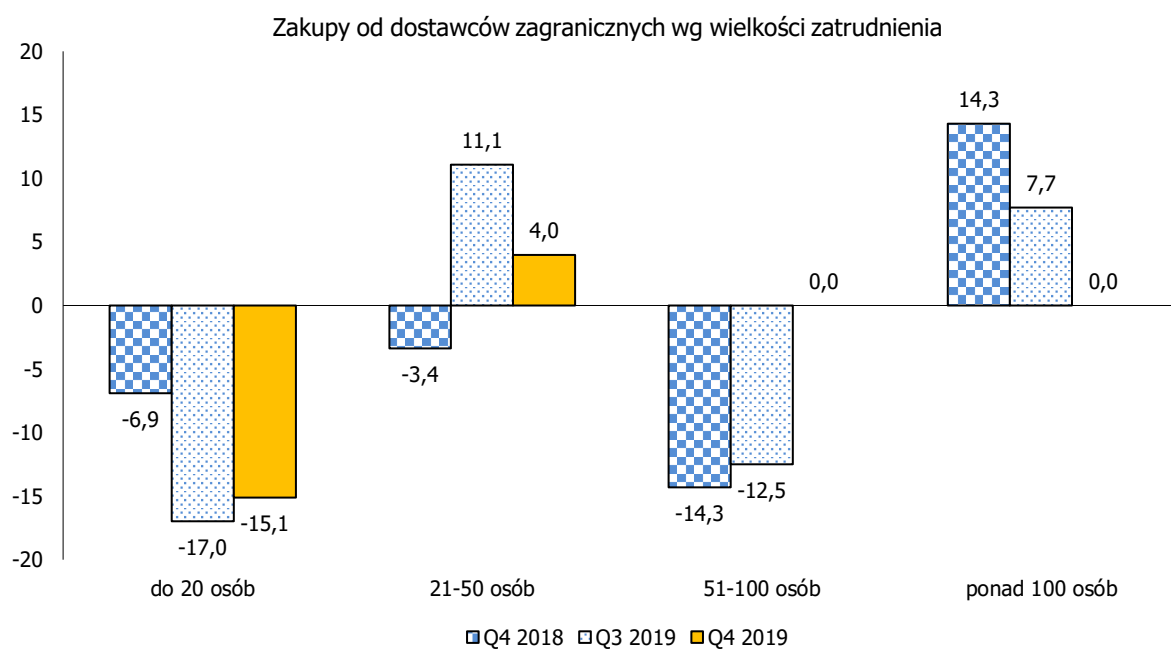
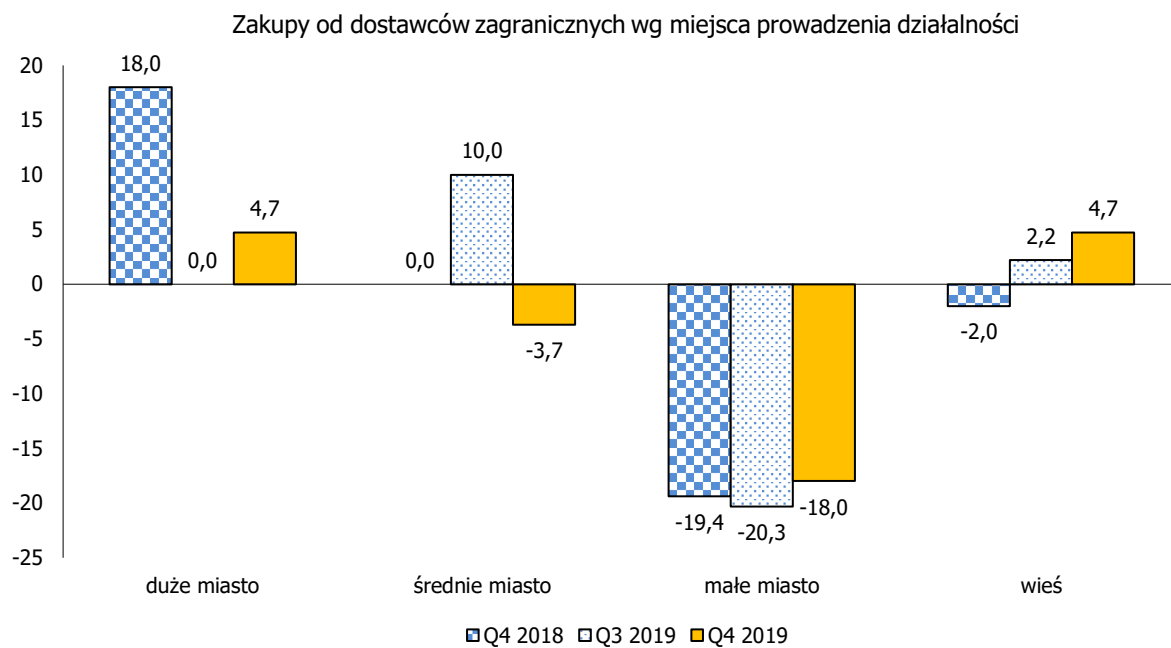
ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH

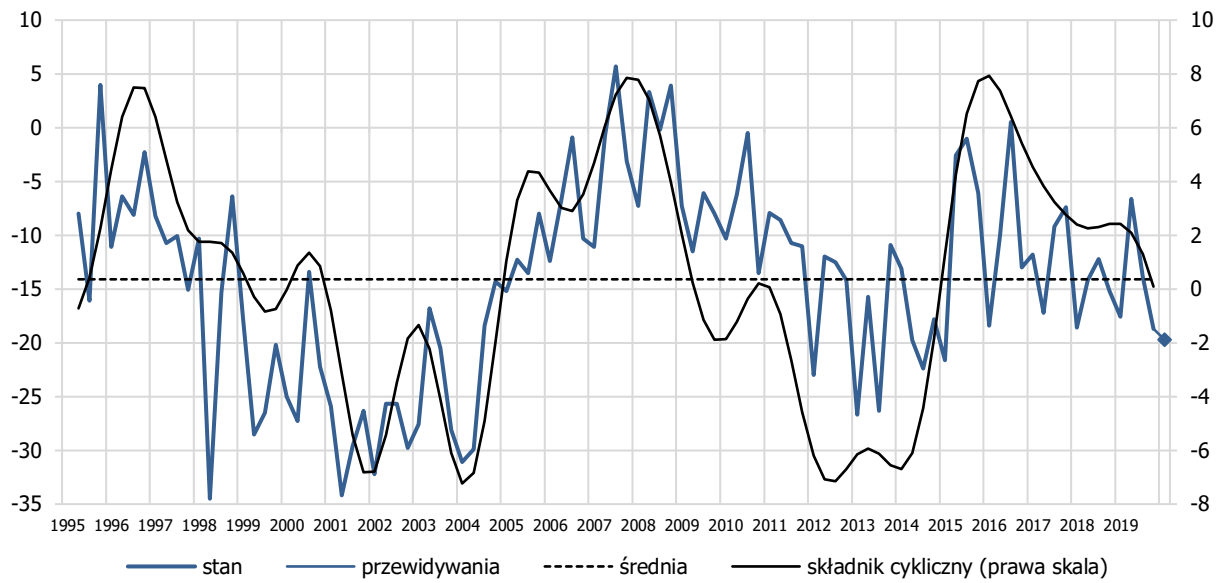
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	11,7	5,4	8,5	13,0	10,1	9,7
2. brak zmiany	74,8	69,8	75,4	71,5	76,2	67,6
3. spadek	13,6	24,8	16,1	15,5	13,8	22,7
saldo (1.-3.)	-1,9	-19,4	-7,6	-2,5	-3,7	-13,0

Zakupy od dostawców zagranicznych wg rodzaju działalności handlowej

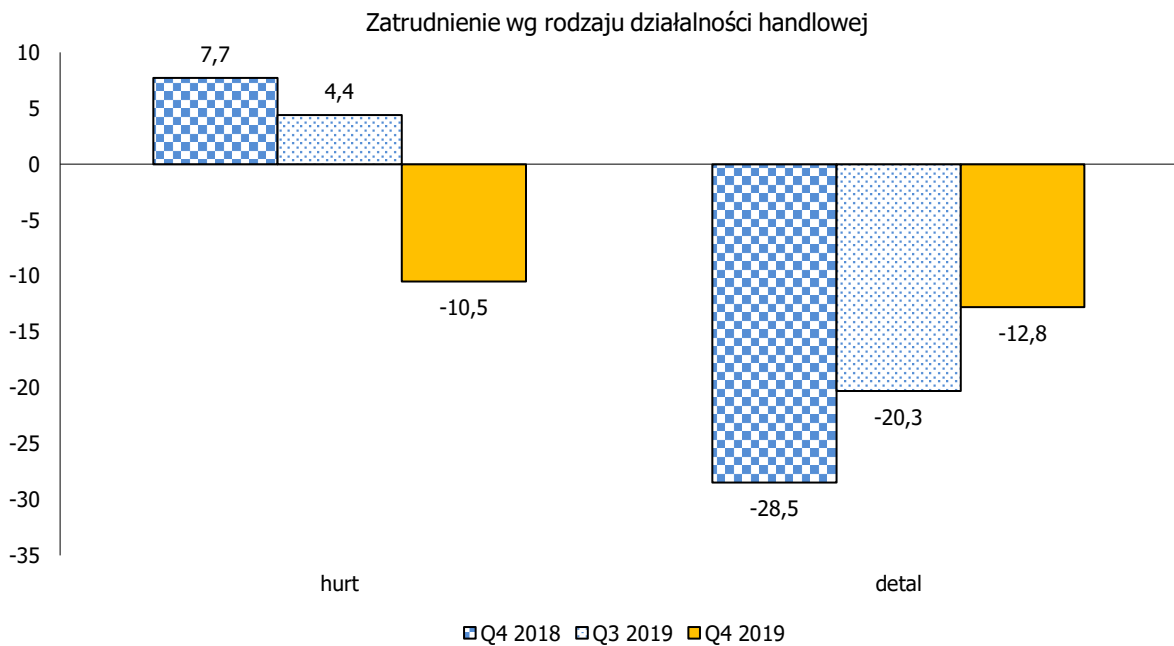

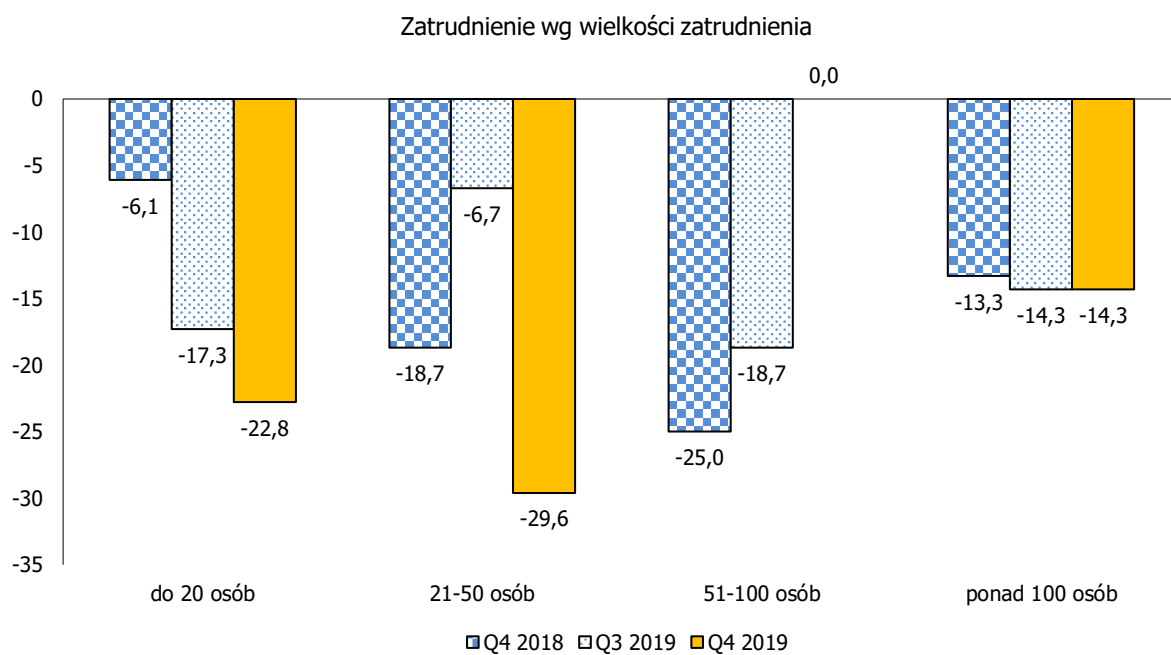
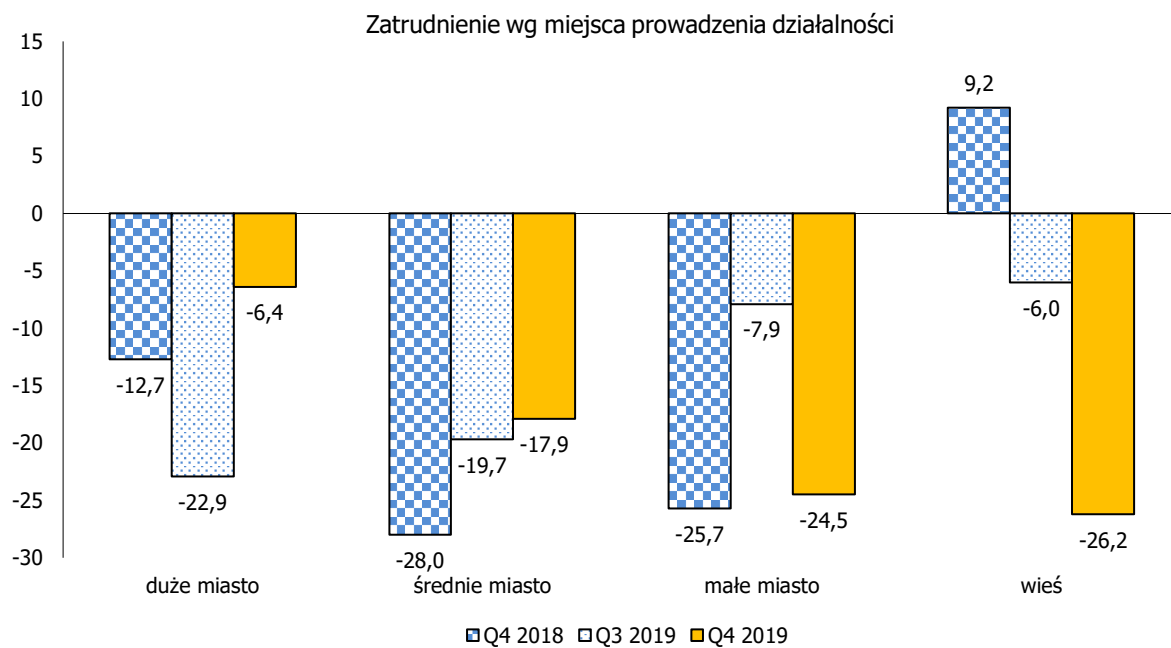

ZATRUDNIENIE

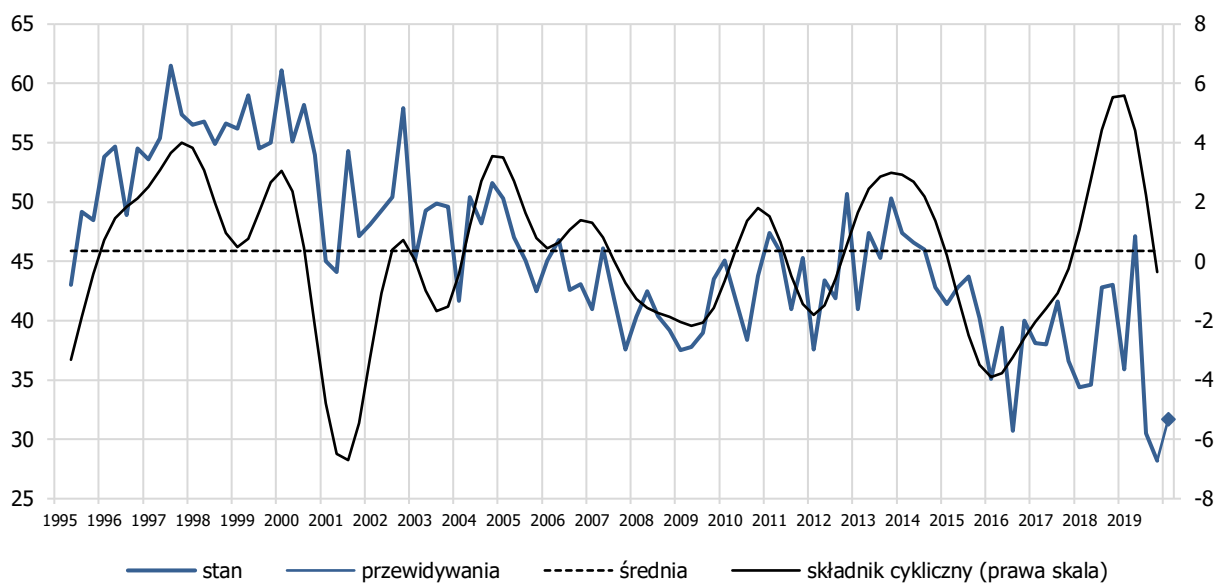

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	9,7	4,8	7,1	6,8	7,6	6,6
2. brak zmiany	65,4	72,9	79,2	72,5	66,2	67,2
3. spadek	24,9	22,2	13,7	20,7	26,3	26,3
saldo (1.-3.)	-15,2	-17,6	-6,6	-13,9	-18,7	-19,7

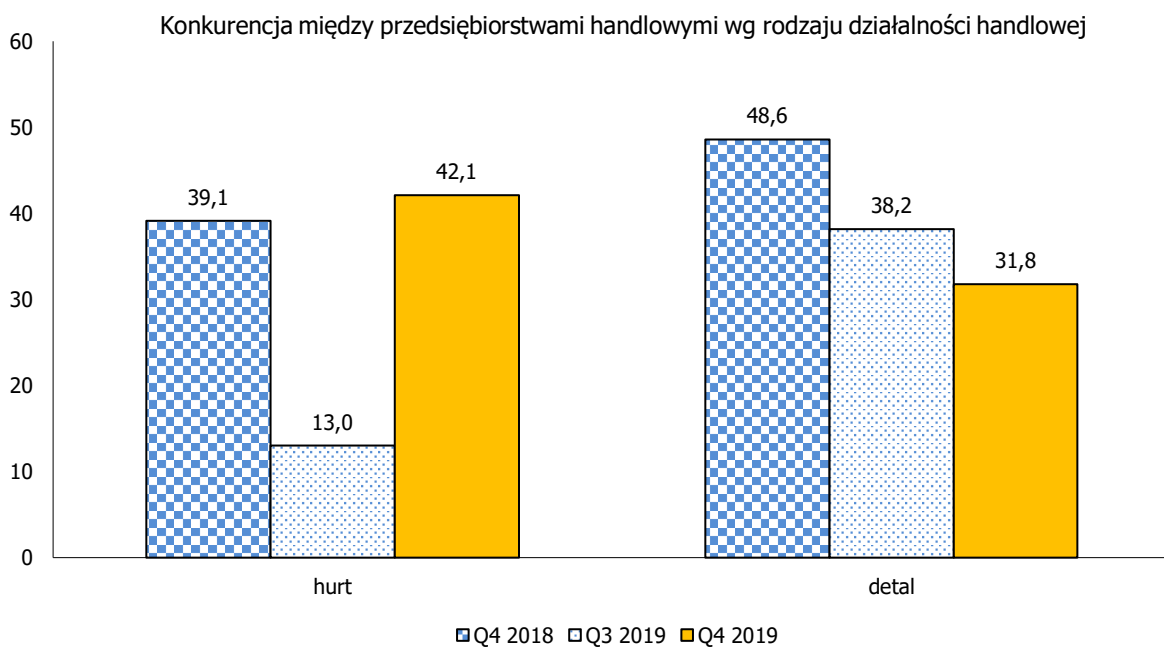

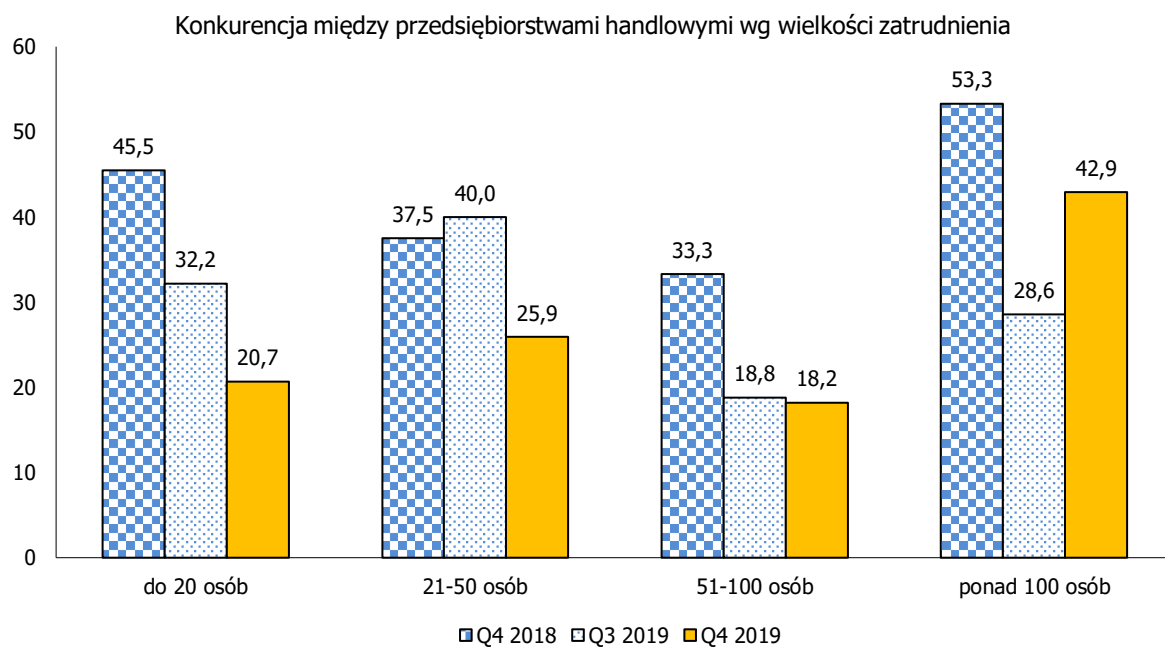
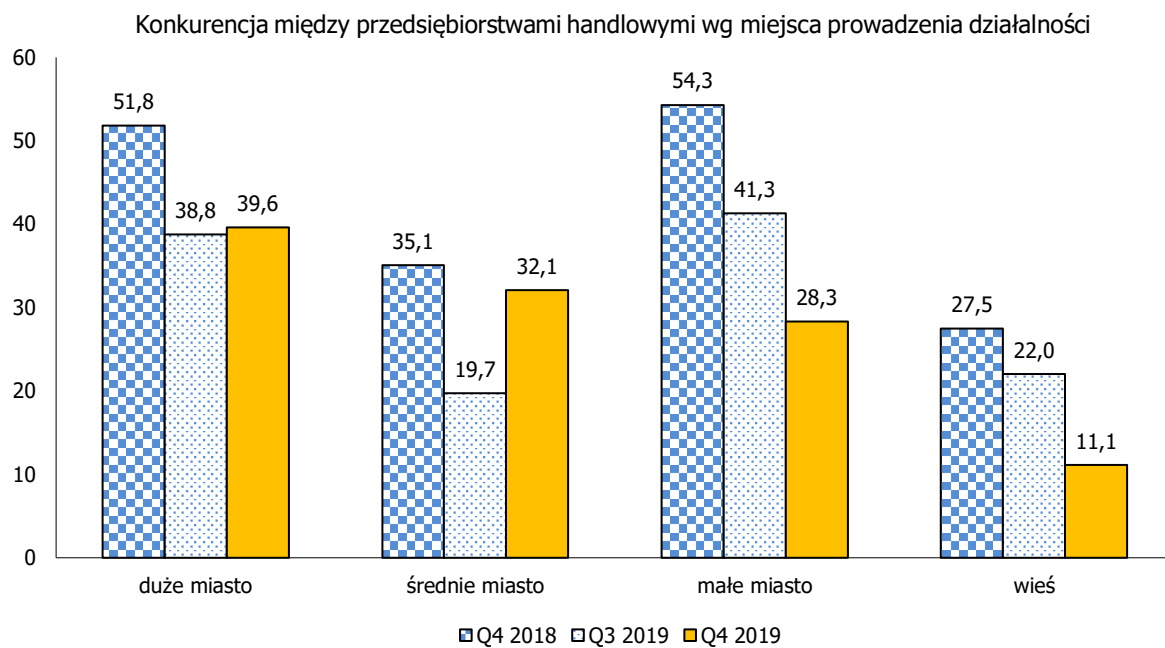

KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI

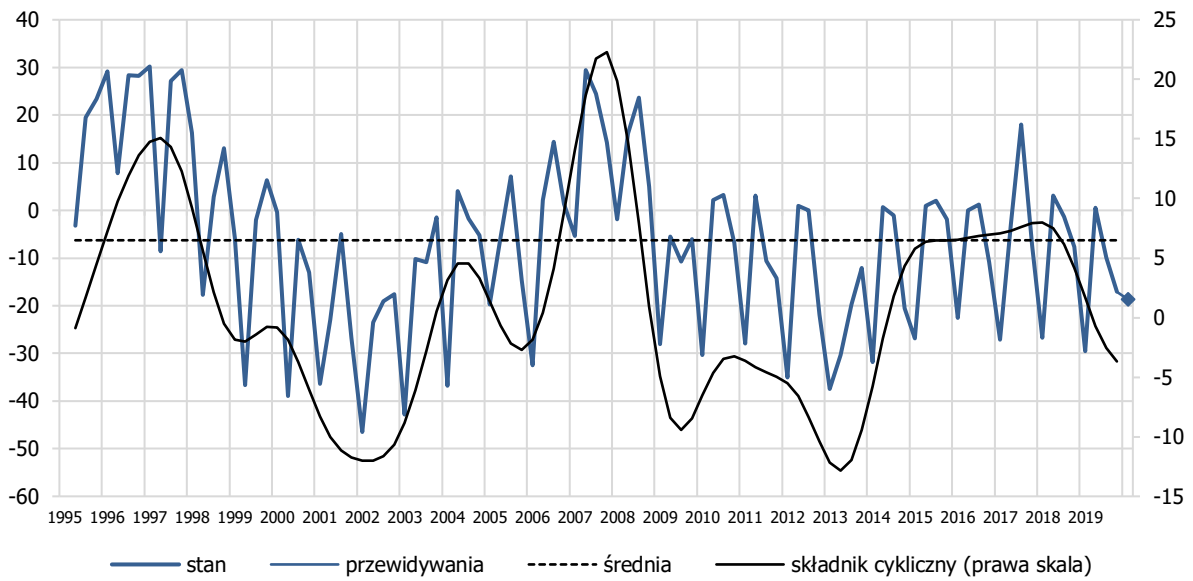

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	43,0	38,3	47,6	30,9	31,2	32,7
2. brak zmiany	57,0	59,3	51,9	68,6	65,8	66,3
3. spadek	0,0	2,4	0,5	0,4	3,0	1,0
saldo (1.-3.)	43,0	35,9	47,1	30,5	28,2	31,7

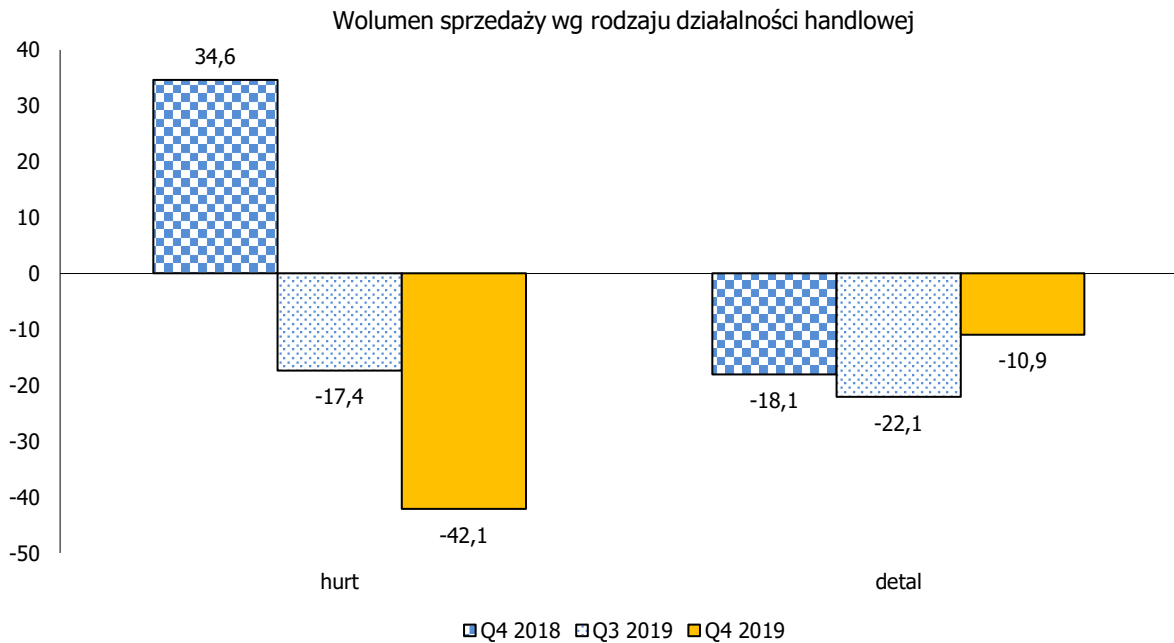

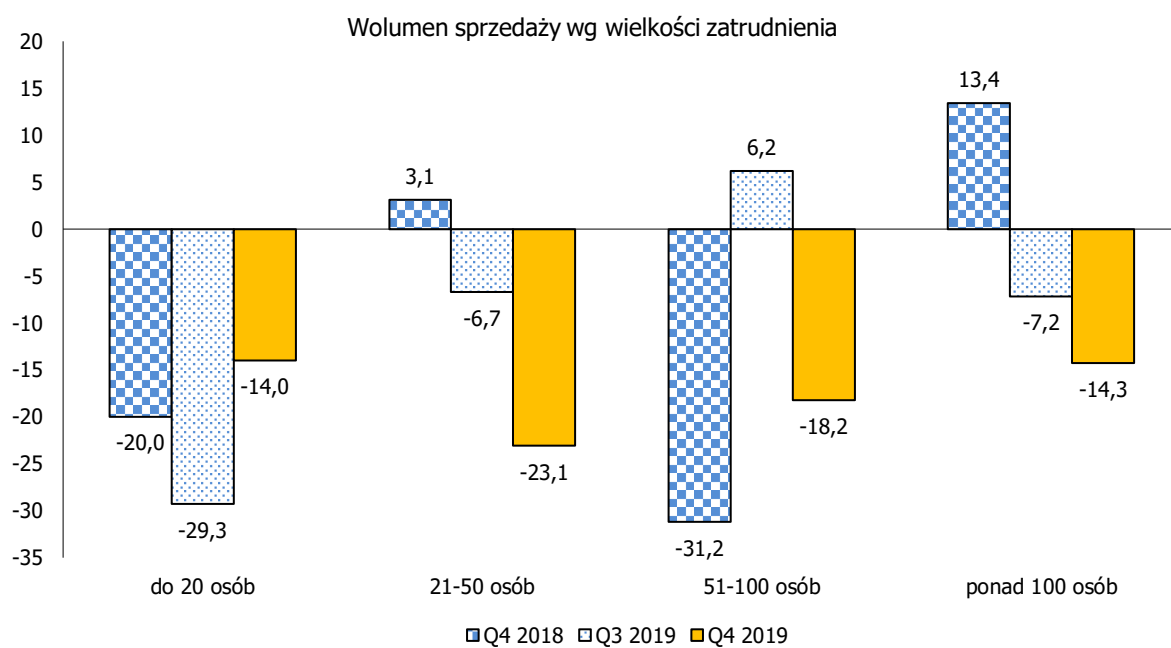
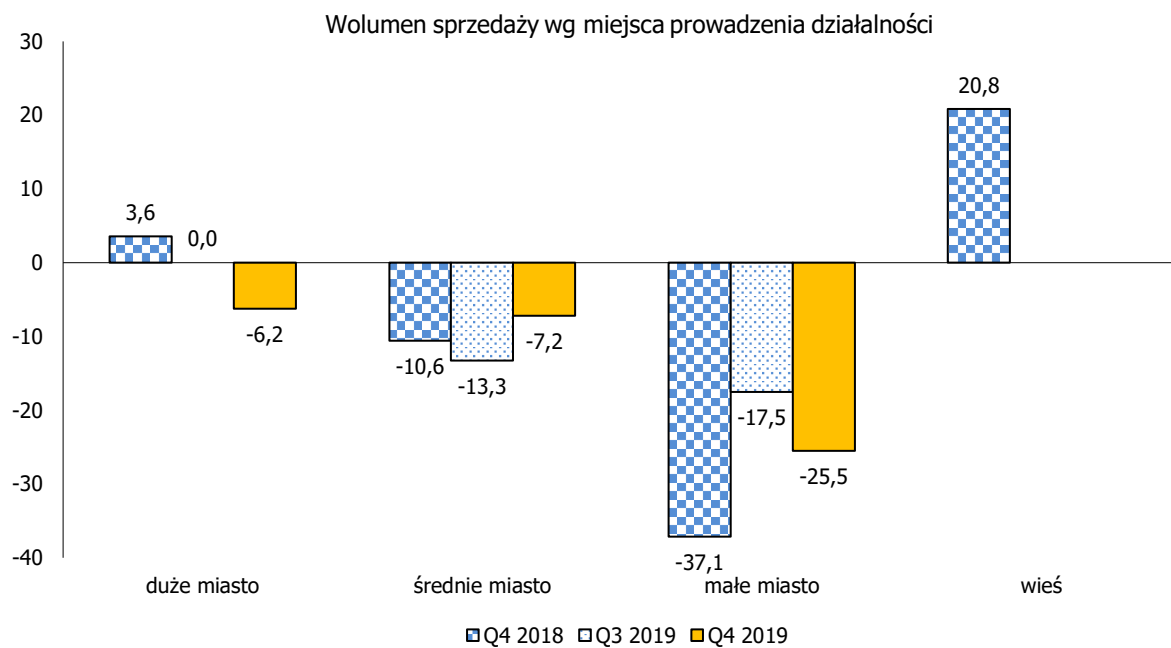

WOLUMEN SPRZEDAŻY

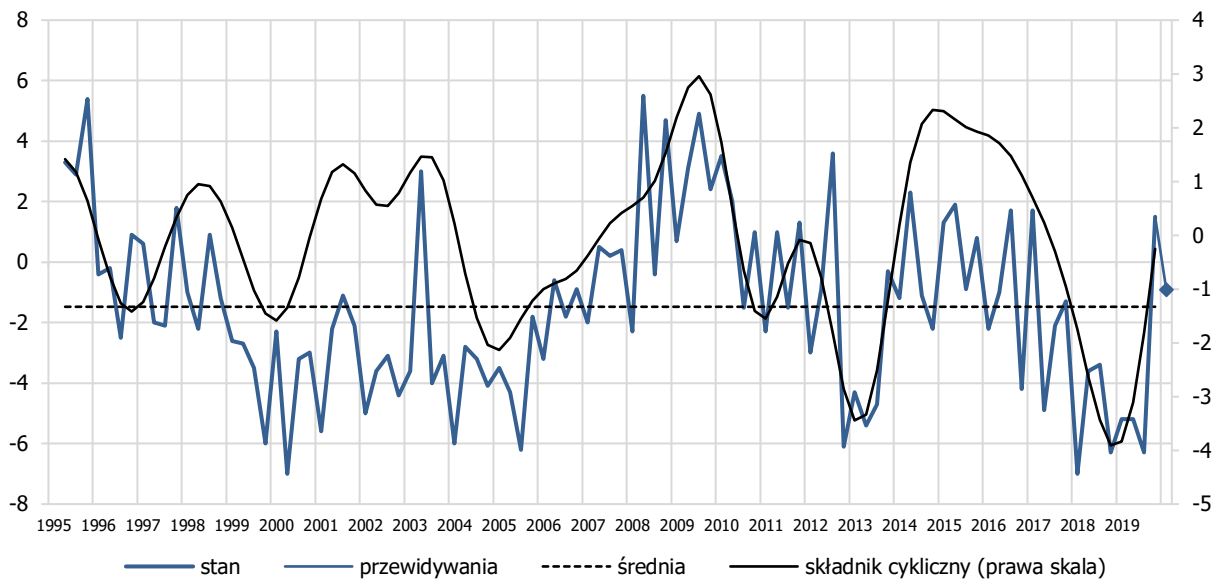

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	18,1	11,6	26,4	18,5	16,1	13,1
2. brak zmiany	56,1	47,3	47,6	53,2	50,8	55,3
3. spadek	25,7	41,1	25,9	28,4	33,2	31,7
saldo (1.-3.)	-7,6	-29,5	0,5	-9,9	-17,1	-18,6

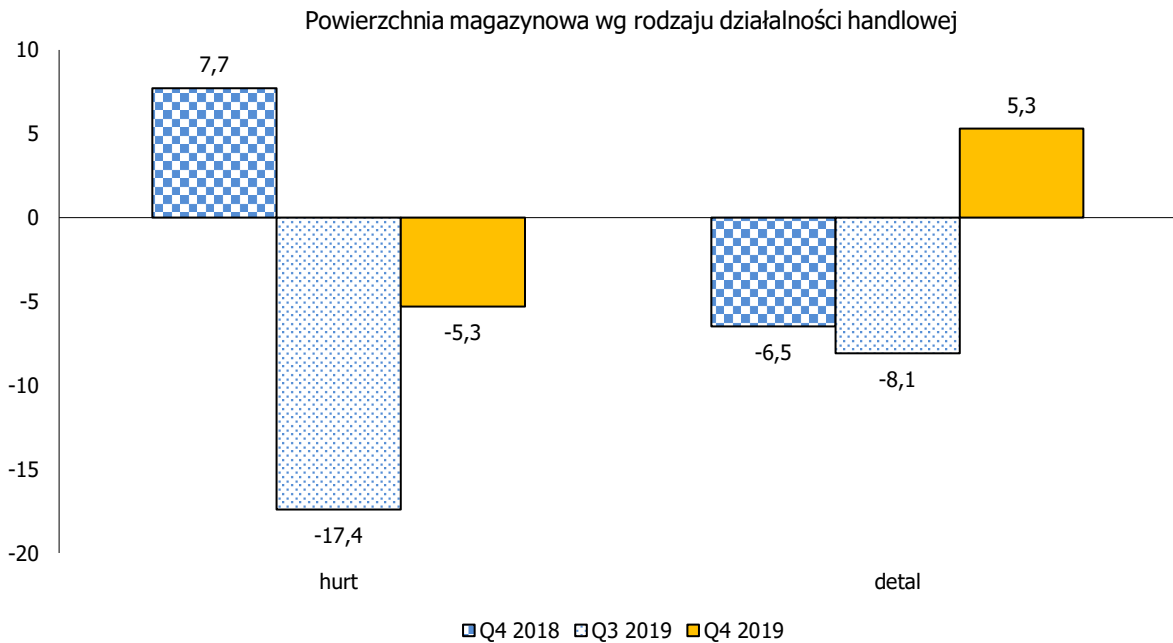

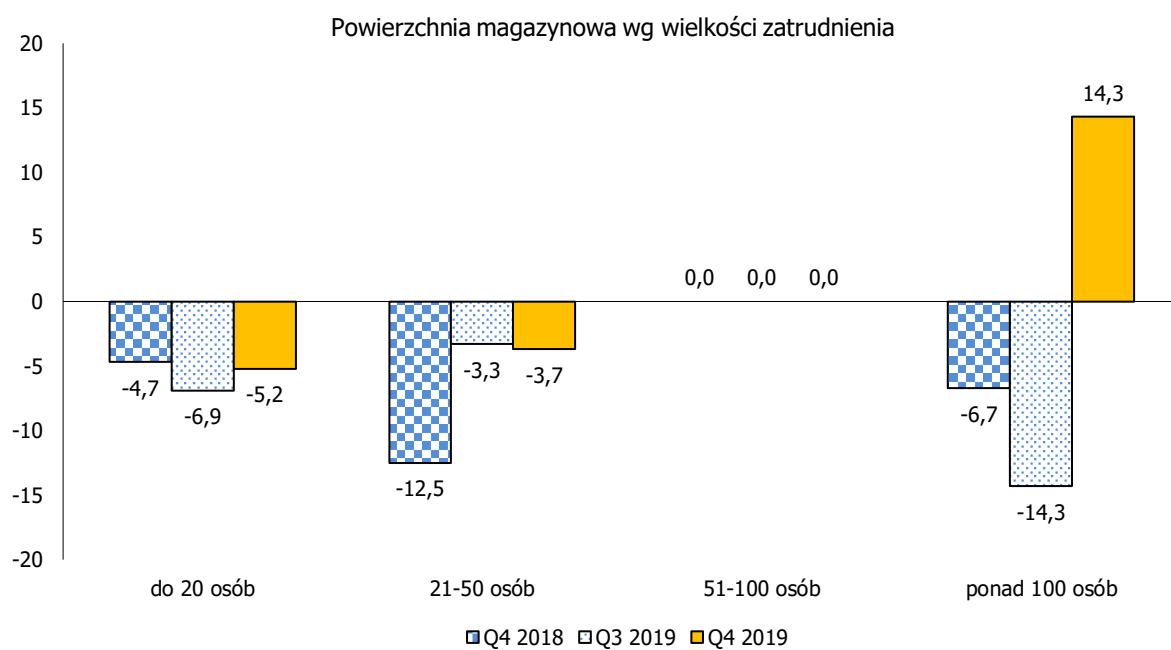
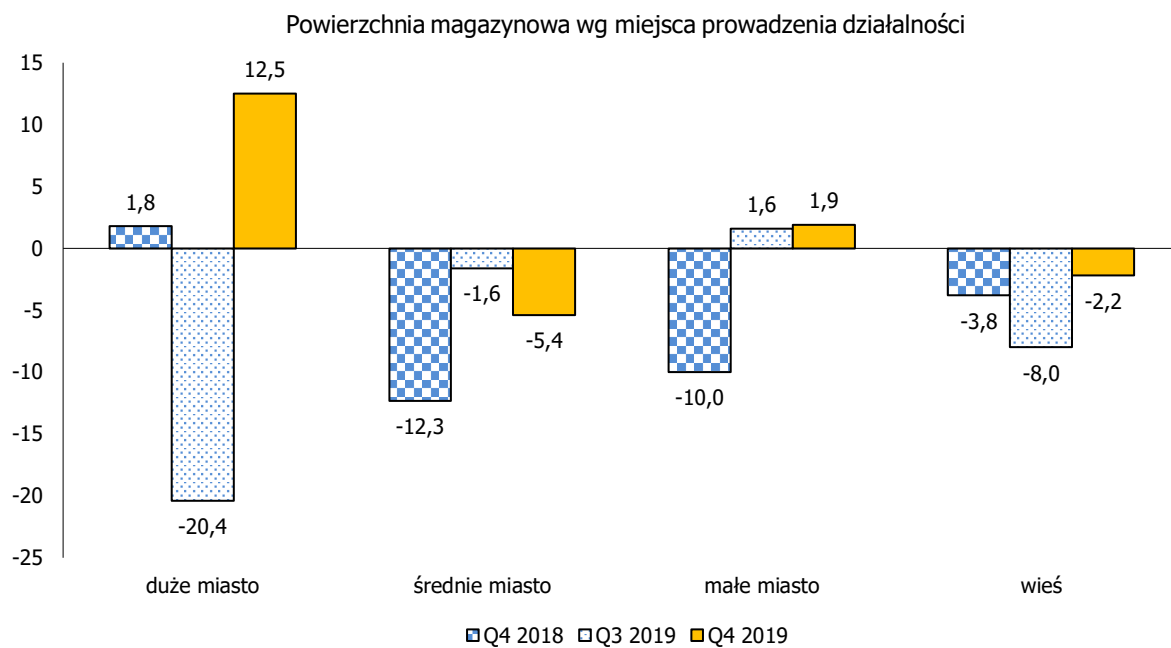

POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA

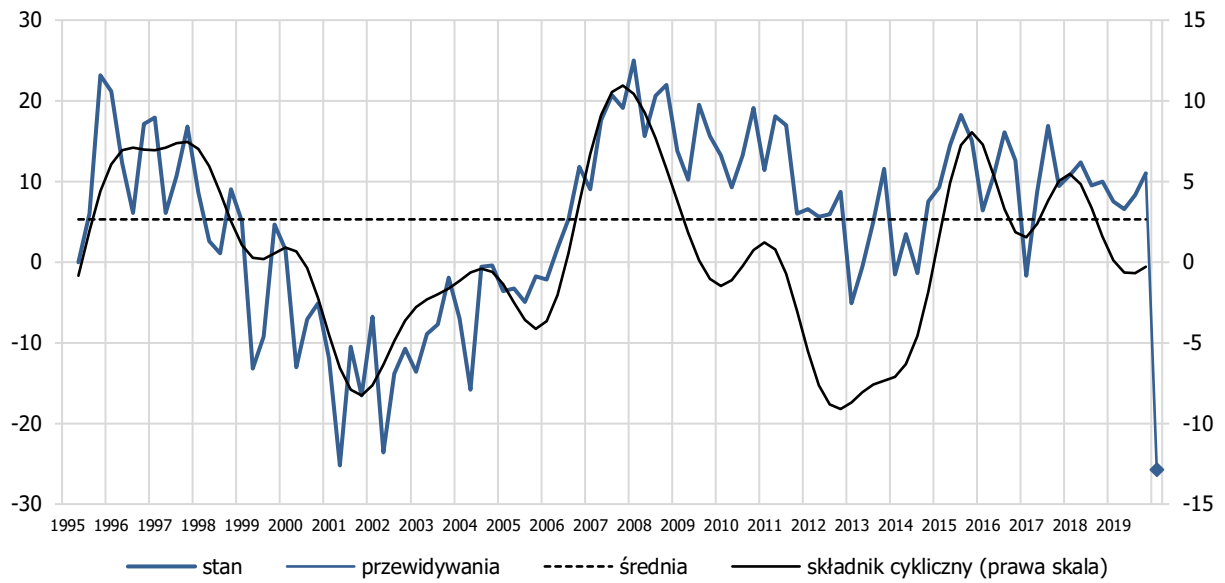

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. wzrost	1,3	0,5	0,0	0,5	4,5	4,5
2. brak zmiany	91,1	93,8	94,8	92,8	92,6	90,1
3. spadek	7,6	5,7	5,2	6,8	3,0	5,4
saldo (1.-3.)	-6,3	-5,2	-5,2	-6,3	1,5	-0,9

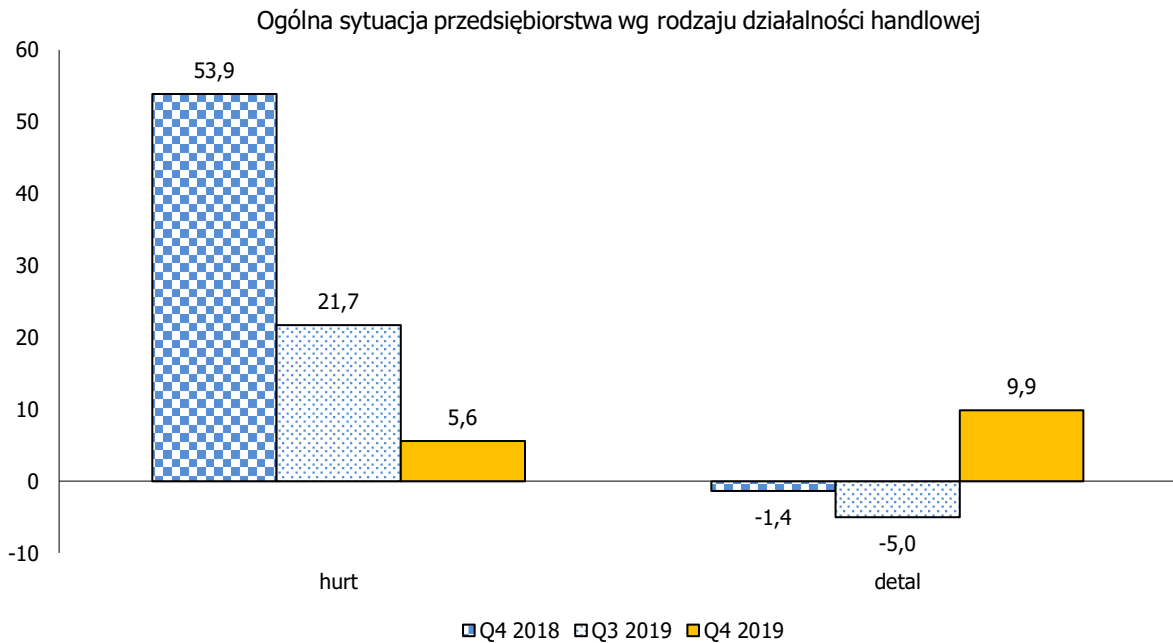

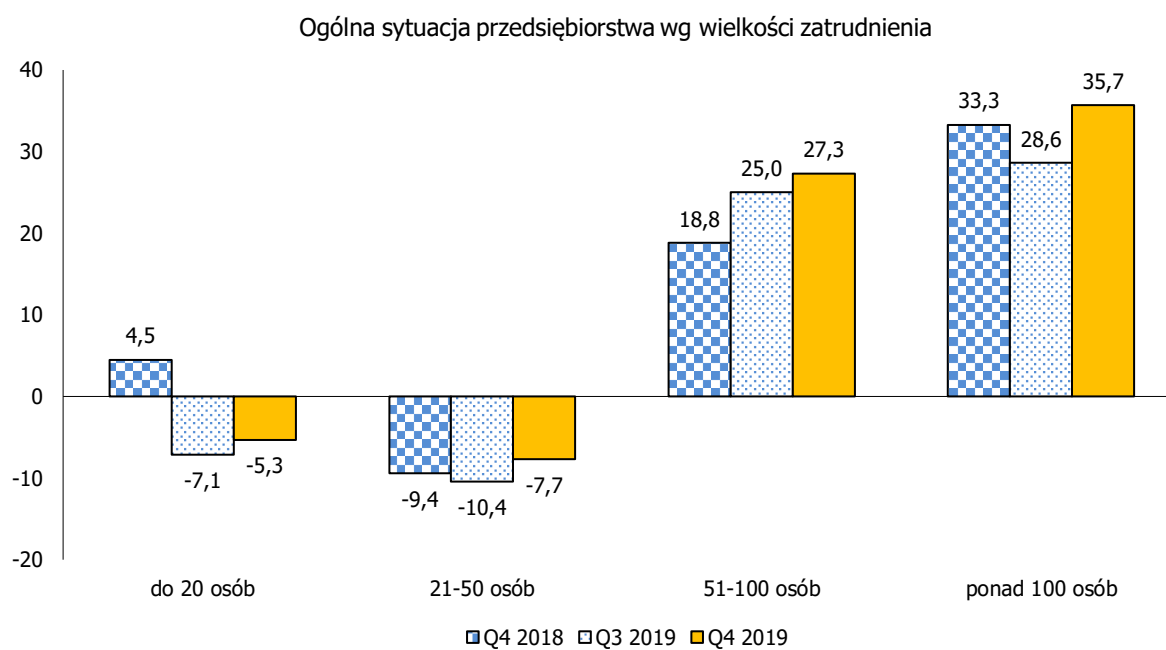
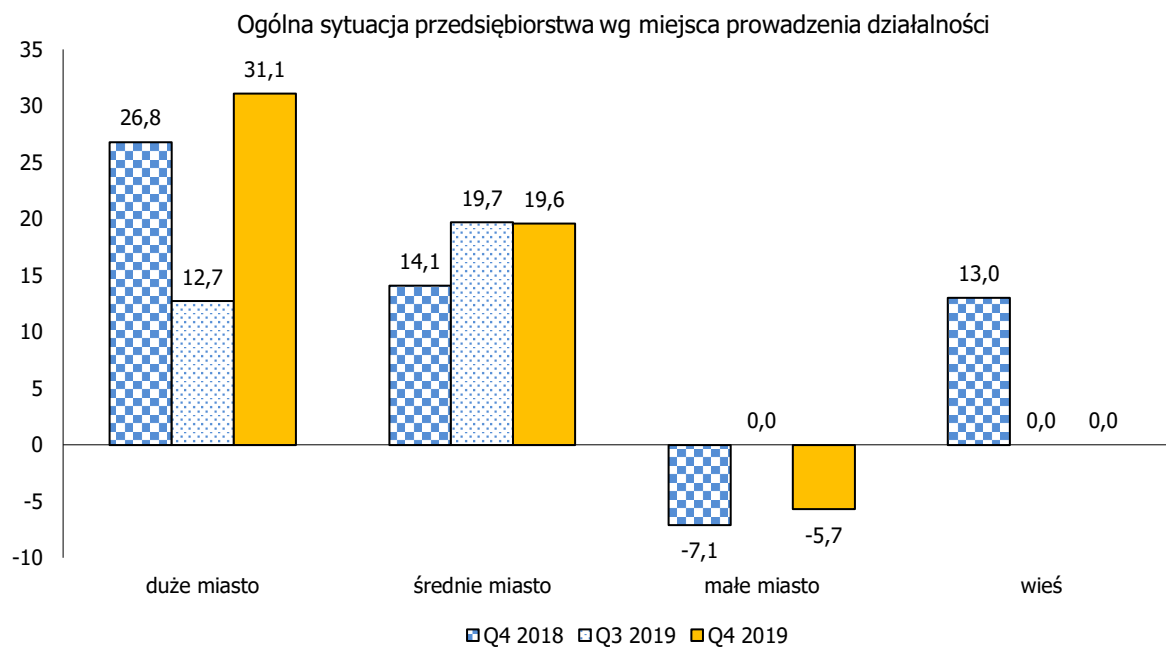

OGÓLNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	przewidywania
1. dobra	26,3	21,4	19,0	19,3	21,6	6,5
2. średnia	57,5	64,7	68,6	69,7	67,8	61,3
3. słaba	16,3	13,9	12,4	11,0	10,6	32,2
saldo (1.-3.)	10,0	7,5	6,6	8,3	11,0	-25,7

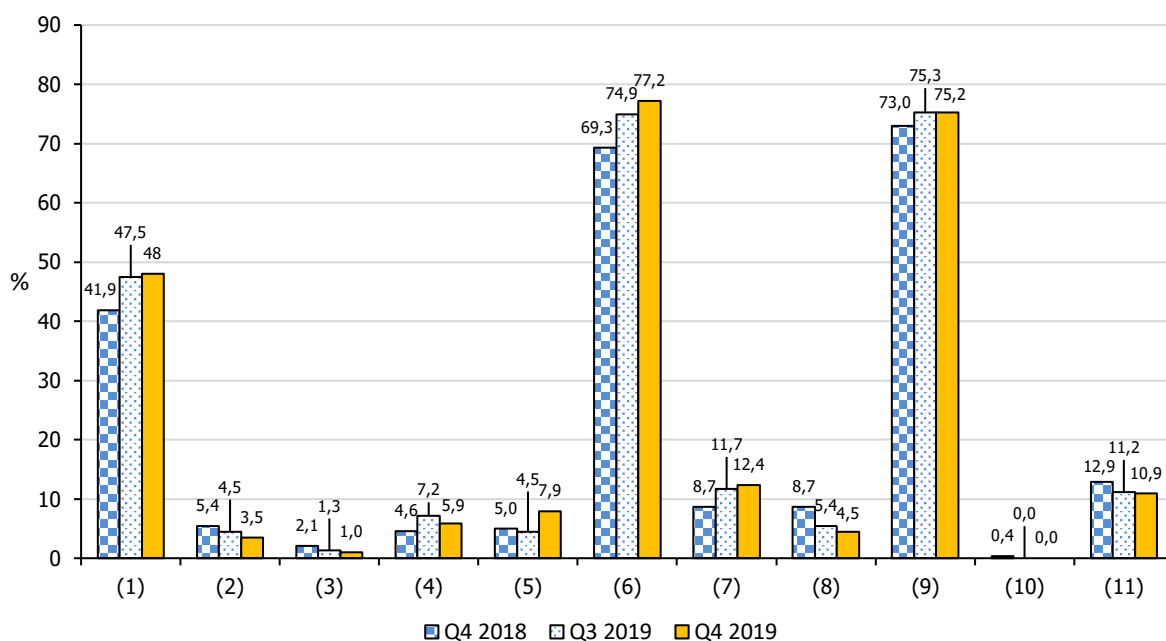

CENY TOWARÓW

	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019
1. wzrost	55,5	51,2	62,1	62,2	54,5
o więcej	25,0	11,4	31,8	25,6	19,5
o tyle samo	23,3	25,1	16,1	25,6	23,5
o mniej	7,2	14,7	14,2	11,0	11,5
2. brak zmiany	41,7	45,0	30,8	32,9	38,5
3. spadek	2,5	3,8	7,1	5,0	7,0
saldo (1.-3.)	53,0	47,4	55,0	57,2	47,5

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH

- (1) niedostateczny popyt
- (2) niedostateczna podaż sprzedawanych towarów
- (3) jakość towarów
- (4) wysokość oprocentowania kredytów
- (5) możliwość uzyskania kredytów
- (6) koszty zatrudnienia pracowników
- (7) powierzchnia sprzedaży
- (8) wielkość magazynów
- (9) konkurencja
- (10) nie występują
- (11) inne

III. SUMMARY

Business situation in the trade sector deteriorated in the 4th quarter of 2019. The IRG SGH trade confidence indicator (IRGTRD) quarterly decreased by 6.5 pts to -8.0 pts. It is now 4.9 pts down from the respective year 2018 figure and 2.4 pts down from the four-quarters' average over the last ten years (which amounts to -5.6 pts). Though the confidence indicator and the balances of: traders' general and financial situation, purchases of domestically produced goods and foreign goods, employment and storage space declined, the surveyed firms assessed their general economic situation as good. They expect their trading activity to diminish over the next two quarters.